

HEIS

NR:3

MONTØREN 2017

FAGFORENINGSBLAD

Det valgkampen bør handle om

Foto: Gudmund Dalsbø

Innhold

Nr 3 - september 2017 Årgang 49

Ledern har ordet	4
Redaktøren	5
HMF Østfold	6
Reber + Stahl = sant	7

Tema: Stortingsvalget 2017

Tema: Stortingsvalget 2017	8
Spørsmål til partiene	10
Stortingsvalget 2017	15
Bemanningsselskapene	18
Historien om bransjen som endret norsk arbeidsliv	20
LO's «alternativ til EØS»	26
Å ta ett valg	30
Oslomodellen	32

Diverse

Verdens raskeste heis	35
-----------------------------	----

Reisebrev

Reisebrev fra Japan	38
En sydhavsøy uten en eneste heis	42

HMS

Arbeidsmiljøloven	44
-------------------------	----

Diverse

Aktuelt	46
Fra sjakta	47

BLADETS ADRESSE:
HEISMONTØREN
SCHWEIGAARDS GATE 34 F, OPPGANG 2, 0191 OSLO
TELEFON: 22 17 45 50 TELEFAX: 22 17 45 53 E-POST: REDAKSJONEN@HEIS.NO

ETTERTRYKK ANBEFALES NÅR KILDE ER ANGITT.
GRAFISK PRODUKSJON: 07 MEDIA. OPPLAG: 1200
REDAKSJONEN AVSLUTTET 10.08.2017
NESTE DEADLINE: 15. NOVEMBER 2017

LEDER´N HAR ORDET

DU BESTEMMER

11.september er det valg, hvor din og min stemme teller like mye som Rimi-hagen og Erna Solberg sin. Noe som betyr at vi har mulighet til å påvirke stort i samfunnet. Vi har hatt en borgerlig regjering i 4 år nå. De rikeste har fått skattelettene sine mens mannen i gata har fått småtteri. Arbeiderpartiets klamme flørting med Venstre og Krf gjør ikke saken noe bedre for dem. De har tydeligvis ikke lært fra katastrofevalgene andre sosialdemokratiske partier har hatt i resten av Europa. Hellas, Belgia, Nederland, Spania og for og ikke snakke om Frankrike hvor sosialistpartiet har blitt en vits.

Sosialdemokratiske partier har beveget seg mot sentrum i stedet for å gå mot venstre. De innser ikke at da begynner de å ligne på andre konservative partier. Velgerne ser ikke forskjellen. Skal de stemme konservativt – så stemmer de på de konservative, og ikke på det sosialdemokratiske partiet som har konservativ politikk. Flørtingen Støre har med Venstre kan være et stort bevis på at han ikke har lært av sine søsterpartiers faderer. Jeg kan nevne at Venstre har en leder, som har uttalt at hun blir «kvalm» av LO. Deres arbeidslivspolitik er kanskje mer fagforeningsfiendtlig enn Frp sin.

FORFALLET AV VELFERDSSTATEN

På 4 år har Høyre/Frp regjeringen gitt 21 milliarder i skattelette til de med høyest formue. Samtidig har de fjernet feriepengene til arbeidsløse, kutta barnetillegget til de uføre, fjernet feriepengen til de uten arbeid, samt fjernet gratis fysioterapi for kreftsyke, brannskadde og amputerte. Du gjør lurt i å ikke «velge» å bli arbeidsløs eller ufør. For de som husker tilbake til 2013 så ble det lovet lakrispiper, billigere alkohol og drivstoff. Ja. Og ingen bomringer. Etter 4 år i regjering så kan vi oppsummere at alt ble dyrere, flere bomringer – men vi fikk i hvert fall lakrispipene. Nå er valget ditt, hvilken retning skal Norge ta i neste stortingsperiode. Skal vi fortsette den veien samfunnet går? Eller skal vi ta en annen vei? Jeg må minne dere på at tariffavtalen vår ligger fremdeles på bordet hos ESA for mulige brudd på EØS-avtalen. Kanskje de venter med å angripe avtalen vår til etter valget. Da er det i hvert fall

viktig å ha EØS-kritiske partier inn på Stortinget. Som for øyeblikket ser ut til å bli Rødt, SV og Senterpartiet. De ønsker i hvert fall at tariffavtalene i Norge skal ha forrang foran EØS-avtalen. Havnearbeiderne bestemmelser i tariffavtalen deres ble knust av EØS, hvem blir neste? Og når skal vi si nok er nok med dette EØS greiene. Det er noe å tenke på.

Markus Hansen, ledern

(Men også, stortingskandidat for Rødt)

REDAKSJONEN SEPTEMBER 2017

REDAKTØR: TOR-ERIK LUNDBERG I REDAKSJONEN: EDMUND BERGET, JOHNNY LEO JOHANSEN, MARTIN GRANSETH, CHRISTIAN OLSTAD, ODD JACOBSEN OG BJØRN-TORE EGEBERG FORSIDE: CHRISTIAN OLSTAD

I dette nummeret av Heismontøren ønsker redaksjonen å rette fokus mot det kommende Stortingsvalget. Den 11. september går det norske folk til valgurnene, og vi skal stemme for om vi skal ha fire nye år med Høyre/Frp politikk eller om det skal bli et regjeringsskifte.

Politisk deltakelse handler om den enkeltes mulighet til å påvirke hvilket samfunn vi skal ha. Man kan påvirke samfunnet blant annet gjennom deltakelse i politiske partier eller en fagforening, men den mest åpenbare muligheten er igjennom valg. Derfor er valgdeltagelse så viktig.

Lenge tronet Norge lista over verdens beste land å bo i. Forskjellene er små sammenlignet med andre land, og likhetsidealet står for mange fortsatt sterkt. Men forskjellene finnes blant annet innen helse og utdanning. Dessuten øker inntektsforskjellene i Norge mye raskere enn i mange andre land. Disse forskjellene kan endres med politisk vilje, fordi alt handler om politikk.

Politiske syn og tilhørighet påvirkes ofte av omgivelsene, utdanning, yrke og klassetilhørighet. Som vanlig lønns-mottaker mener jeg at man bør stemme på de partier som først og fremst vil endre ulikhetene i samfunnet, og de som vil sikre et trygt og seriøst arbeidsliv. Et kjent sitat er at alt henger sammen med alt. Med et usikkert arbeidsliv og et

voksene løsarbeidersamfunn vil færre komme seg ut i faste jobber. Kombinert med lavere skatter og nedbygging av velferdsstaten vil vi få et kaldere samfunn med større ulikheter.

Vi har partier på høyrefløyen som påberoper seg å være det nye partiet for arbeidere. Partier med en annen agenda, men som prøver å forføre vanlige folk med sin populistiske politikk. Flere partier dilter dessverre iblant etter. Partier som får partistøtte fra rikinger. Selvfølgelig med forhåpninger om kutt i formueskatt og andre goder som tilfaller de mest ressurssterke dersom disse partiene får politisk flertall.

Vi opplever angrep på tariffavtaler med EU's velsignelse, endring av Arbeidsmiljøloven med begrunnelser som at loven er gammeldags, en voksende bemanningsbransjes inntog på byggeplassene og velferdsprofitører. Vi trenger politikere som tar disse utfordringene på alvor, og som er villig til å gjøre noe med dette. Politikere som legger til rette for et samfunn som skaper og deler goder til alle uavhengig av økonomi og status. Disse partiene finner man noe lengre til venstre på den politiske arena.

Tor-Erik, redaktør

Godt valg

Populistisk? Vannscooter er gøy, men ikke den viktigste saken som bør avgjøre stortingsvalget! Frp's Bård Hoksrud deltar her på en markering med Norges Vannscooterforbund. Foto: Vegar m. Aas.

HMF ØSTFOLD

🇹🇷 JOHNNY LEO JOHANSEN 🇸🇻 FRANK SIG HANSEN

▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Fredag 9. Juni hadde vi halvårsmøte med sommeravslutning i Østfold avdelingen. Ettermiddagen begynte med en tur til Skjeggby Aktivitetsgård med forskjellige aktiviteter som pil og bue, øksekast, skyting med luft gevær, ATV kjøring og mye mer.

I år var det delt opp i tilfeldige lag, hvor vinneren ble gult lag bestående av Trygve Bekkevold og Espen Gustavsen fra Kone, Hans Henrik Staaf fra Schindler, Alexander Grøtvedt og Øyvind Torkildsen.

Litt senere på kvelden møttes vi som tradisjonen tro hos Vidar Nielsen til halvårsmøte med sosialt samvær med pizza og litt godt å drikke.

HALVÅRSMØTE

På halvårsmøte var vi 14 medlemmer tilstede. Leder Frank Sig Hansen orienterte om utviklingen på Kone saken og svarte på spørsmål. Til slutt gikk vi gjennom de forslagene til bevilgninger som skal opp på det ekstraordinære årsmøte.

ARBEIDSSITUASJONEN I AVDELINGEN

-Kone har nok å gjøre på nyanlegg frem til påske. På service er det også nok å gjøre. Det er 8 montører i avdelingen, hvor det er i skrivende stund 3 på nyanlegg og 4,5 på service. Hvor undertegnende jobber en del i foreningen. Det begynner en lærling fra høsten av.

-Otis har 7 montører i avdelingen, 5 på montasje og 2 på service. De trenger minst en mann til på service. Har nok å gjøre på nyanlegg ut 2018. Har også mye å gjøre på service.

-Schindler er 8 montører i avdelingen, 2 på montasje og 6 på service. På montasje er det nok å gjøre ut året, service har også nok å gjøre.

-GM-heis er i dag 16 ansatte. De har nok å gjøre til ut på nyåret 2018. De trenger også flere folk.

Ønsker dere alle en god høst og et godt valg!

Fra bryggepromenaden i Fredrikstad.

REBER+STAHL=SANT

🇹🇷 HMF ARKIV 🇸🇻 ALEXANDER UDNES JORDNES

▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Det har gått forskjellige rykter i bransjen den siste tiden om hva som foregår på Reber. Styret i moderselskapet Reber Schindler Heis AS har besluttet å nedbemanne kontorfunksjoner på hovedkontoret i Vennesla og en fusjonering med Schindler Stahl heiser AS.

Dette vedtaket har medført at 12 personer, ansatt på hovedkontoret i Vennesla har mottatt sluttpakke og sluttet i Schindler.

Samtidig som dette arbeides det mot en fusjonering med Stahl, som er planlagt slutført 1. oktober.

Hvilket betyr at Stahl Heiser AS blir borte. Stahl ble kjøpt opp av Schindler allerede i 1994, men har siden da vært en bedrift som har vært uavhengig fra Reber.

Stahl har i dag tre avdelinger; en i Oslo, landavdeling i Bergen og Offshoreavdeling i Bergen. Disse avdelingene blir innlemmet i dagens Schindler avdelinger på samme steder. Offshore satsningen vil fortsette under Schindler. Schindler vil vokse med ca. femti montører, og vil være landet største med ca. 270 montører. Nå gjenstår arbeidet med å samkjøre de to lokalavtalene.

Rasjonalisering og fusjonering er ganske strengt regulert gjennom Arbeidsmiljøloven, men det dreier seg også om medmenneskelige forhold som kan få store konsekvenser for enkelte individer. Slik at en som arbeidstakerorganisasjon bør kunne forvente av en bedrift som Reber at de gjør det de kan for at det skal være en skånsom prosess for den enkelte berørte.

Reberklubben ser frem til å få nye kollegaer og ønsker de alle velkommen til bedriften og klubben.

Reberklubben ser frem til å få Stahl med på laget. Bildet er fra heiscupen i 2006.

TEMA: STORTINGSVALGET 2017

TEMAET I DETTE HØSTNUMMERET MÅTTE NESTEN BLI STORTINGSVALGET 2017, SOM GÅR AV STABELEN 11. SEPTEMBER. SPENNENDE KAN VI SLÅ FAST AT DET BLIR I ÅR OGSÅ. SPENNINGEN ER KNYTTET TIL OM VI FÅR ETT REGJERINGSSKIFTE ELLER OM DE MØRKEBLÅ SKAL FÅ BEHOLDE REGJERINGSKONTORENE I 4 NYE ÅR.

📺 AUDUN BRAASTAD /NTB SCANPIX 📺 EDMUND BERGET

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

ERNA ELLER JONAS

Blir det fire nye med «Jern Erna» eller kommer «Tåkefyrsten» Jonas Gahr Støre til å ta statsminister posten. Hvem skal han da eventuelt regjere sammen med? Gahr Støre har ytret et ønske om å regjere sammen med de i sentrum (SP, Venstre og KrF). Senterpartiet er med, Venstre har avslått ett slikt samarbeid men kan havne under sperregrensa og KrF har døren på gløtt. Lysten til å samarbeide med de på venstresiden er ikke så stor, med unntak av SV som kanskje vil være ett rød-grønt alternativ hvis de holder seg over sperregrensa.

Gahr Støre har vært helt klar på at han ikke vil samarbeide med Rødt og «blokkuavhengige» MDG. Kan han være så bastant på det? Hva hvis Rødt og MDG kommer over sperregrensa? Hva om de kommer på vippen? Dette kan bli spennende.

HØYRE ELLER VENSTRE

Valget handler om vi vil la høyresiden fortsette å svekke arbeidstakeres rettigheter gjennom rasering av arbeidsmiljøloven, gi skattelettelser til de som har mest fra før og gi all vår suverenitet over til Brussel, eller om vi vil styrke venstresiden slik at vi kan få dratt politikken over

i en retning slik at den gavner oss vanlige lønnsinntakere. Hvor stor er egentlig forskjellen mellom Høyre og AP? Ikke så stor som mange skulle ha ønsket, så det vil få betydning hvilke parti de kommer til å regjere sammen med etter dette valget. La oss håpe på en styrket venstre side som ikke vil danse blindt og apatisk etter pipen til EU.

HVA GJØR VI?

Valgdeltakelsen ved valget i 2013 var på 78,2% og dette er ikke spesielt høyt i nordisk sammenheng. Kvinner stemmer i større grad enn menn og valgdeltakelsen er høyest blant de med universitets- eller høyskoleut-

dannelse. Den velgergruppen som økte mest var førstegangselgerne og generelt blant de yngre velgergruppene var deltagelsen høy.

Ved forrige stortingsvalg var over 30% forhåndsstemmer som ble ny rekord da, men dette gjorde ikke at flere stemte.

Så hva gjør vi med dette, jo vi drar å stemmer. Hvis du allerede vet at du kan bli opptatt på valgdagen sørg for å legge inn en forhåndsstemme og oppfordre gjerne dine nærmeste og kolleger om å gjøre det samme.

Godt valg!

«Hvor stor er egentlig forskjellen mellom Høyre og AP? Ikke så stor som mange skulle ha ønsket.»

Blir det fire nye år med Jern-Erna, eller vil vi få et maktskifte?

SPØRSMÅL TIL PARTIENE

I ANLEDNING DEN KOMMENDE VALGKAMPEN HAR VI SPURT NOEN AKTUELLE PARTIER NOEN AKTUELLE SPØRSMÅL. DE SOM SVARTE PÅ HENVENDELSEN VAR ARBEIDERPARTIET, FREMSKRITTPARTIET, HØYRE, KRISTELIG FOLKEPARTI, MILJØPARTIET DE GRØNNE, RØDT, SENTERPARTIET, SOSIALISTISK VENSTREPARTI OG VENSTRE

BARNE- OG LIKESTILLINGS-
DEPARTEMENTET

BJØRN TORE EGEBERG
OG CHRISTIAN OLSTAD

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

-Vil partiet ta initiativ til endringer i AML som vil gjøre arbeidstidsbestemmelser og forbud mot midlertidige ansettelser minst like strengt som før 2015?

Ap: Ap vil fornye og forsterke arbeidsmiljøloven, herunder fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser.

Frp: Nei, FrP har lenge jobbet for at AML bedre skal tilpasses et moderne arbeidsliv, hvor man tar godt hensyn til et moderne familieliv og virksomhetens behov.

H: Nei. Fast ansettelse er hovedregelen i Høyres arbeidslivspolitik. Økt fleksibilitet for midlertidige ansettelser skal gi flere en lavere terskel inn i arbeidslivet. Vi ønsker å skape flere jobber for flere mennesker. Vi tror dagens arbeidsmiljølov skaper

muligheter for flere, enn slik den var før 2015. En jobb å gå til er en velferd vi ønsker for flest mulig. En jobb å gå til utjevner forskjeller.

Krf: I forliket om arbeidsmiljøloven fikk KrF blant annet inn begrensninger i adgangen til å ansette midlertidig og en reduksjon av grensen for fast ansettelse fra fire til tre år. Vi fikk også gjennomslag for en evaluering av endringene i loven, og dette vil vi følge opp. Dersom en evaluering viser at endringene bare gir mer midlertidighet og færre faste ansettelser, har KrF sagt at vi ønsker å reversere endringene. KrF vil arbeide for å redusere bruken av midlertidige stillinger i offentlig sektor. Når det gjelder arbeidstid, fikk KrF stoppet alle forslag fra regjeringen som gav arbeidsgiver større styringsrett, og arbeidsgiver fikk ikke mulighet til å pålegge

arbeidstakere mer overtid slik regjeringens forslag gikk ut på. KrF fikk også gjennomslag for at søndagen fortsatt skulle være en annerledesdag, og at søndagsarbeid som hovedregel ikke er tillatt.

Mdg: Ja.

Rødt: Ja.

Sp: Vi mener at norsk arbeidslivslovgivning, norske tariffavtaler og ILO-konvensjoner implementert av Norge skal ha forrang foran EU-retten. Vi vil reversere endringene i arbeidsmiljøloven som er gjennomført i perioden 2013–2017.

SV: Ja, det vil vi. Fra vårt arbeidsprogram 2017–2021: «SV vil: Reversere svekkelsene som ble gjort i arbeidsmiljøloven i 2015 og styrke arbeidstakernes vern ytterligere».

V: Venstre er stolt av å ha gitt tilgang til økt bruk av midlertidig ansettelse i 2015. Endringen har gjort det lettere for bedrifter i en oppstartfase å ansette mer kompetent arbeidskraft. Dette er bra for norske småbedrifter og arbeidstakere.

Vil partiet støtte et forslag om å forby bemanningsselskapene, og gjeninnføre offentlig arbeidsformidling?

Ap: Ap vil begrense innleie av arbeidskraft, regulere bemanningsbransjen strengere, slå ned på ulovlig innleie og fjerne de løsarbeiderkontraktene som er blitt vanlige i bemanningsselskapene. Vi har dessuten programfestet at vi vil endre arbeidsmiljøloven slik at avtaler med tillitsvalgte om tidsbegrenset innleie og avvik fra arbeidsmiljølovens alminnelige arbeidstidsbestemmelser bare kan inngås der det er hjemlet i landsdekkende overenskomst. Det er ett av mange tiltak for et mer organisert og seriøst arbeidsliv.

Frp: Nei, bemanningsselskapene fyller en rolle i arbeidslivet og vil så lenge de blir regulert kunne bidra til et ryddig og godt arbeidsliv.

H: Nei. Vi skal sørge for at de seriøse aktørene vinner og at faste ansettelser med forutsigbare lønns- og arbeidsvilkår blir hovedregelen, også innenfor bygg- og anleggsbransjen. Vi vil sikre at folk har kontrakter som gir forutsigbar inntekt, begrense innleie, samtidig som vi sikrer en viss fleksibilitet for arbeidsgiverne.

Krf: KrF vil ikke forby bemanningsselskaper. Men vi fremmet i 2015 forslag om at alle fast ansatte i bemanningsselskaper skal få garantilønn, for å unngå «fast ansatte uten lønn mellom oppdrag». KrF er også positive til å presisere innholdet i «fast ansettelse» i arbeidsmiljøloven og sette et tak på innleie i bedrifter, slik regjeringen har foreslått.

Mdg: Nei, De Grønne vil beskytte arbeidstakernes interesser, men tror ikke at et forbud mot bemanningsselskaper er den beste måten å oppnå det på.

«Vi i SV er svært kritiske til hvordan bemanningsbransjen opererer i dag, og vil begrense bruken av bemanningsbyråer.»

Rødt: Ja.

Sp: Vi ønsker å innskrenke muligheten for bruk av bemanningsbyråer, ansattkontrakter uten lønn mellom oppdrag og midlertidige ansettelser. Vi vil også at begrepet fast ansatt og begrepet midlertidig ansatt må defineres i arbeidsmiljøloven, slik at ansatte får forutsigbarhet for arbeidstid, lønn og stillingsvern.

SV: Vi er svært kritiske til hvordan bemanningsbransjen opererer i dag, og vil begrense bruken av bemanningsbyråer.

Fra vårt arbeidsprogram 2017–2021: «[SV vil:] Få de kommersielle bemanningsbyråene ut av arbeidslivet. Vikarbyrå skal bare være tillatt i visse tilfeller, slik regelverket var før år 2000».

V: Venstre mener at midlertidige stillinger, også gjennom bemanningsselskaper, er viktige for å ikke diskriminere unge, uerfarne arbeidstakere, i arbeidsmarkedet. For mange av disse er midlertidig ansettelse en god vei inn i yrkeslivet. Venstre har derimot strammet inn i ny lov om statens ansatte, og i arbeidsmiljøloven, for tilgangen til bruk av midlertidig ansettelse over lenger tid. Fast stilling er og blir grunnlaget i norsk arbeidsliv.

Vil partiet gå inn for å endre Arbeids- tvistloven ved å tillate arbeidskamp mot sosial dumping?

Ap: I Stortinget har vi fremmet en omfattende handlingsplan for et seriøst og organisert arbeidsliv, med tiltak utarbeidet i samarbeid med LO og forbundene. De borgerlige partiene stemte som kjent ned våre 30 forslag mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, men disse vil vi følge opp i neste periode. Vi har ikke gått inn for å endre Arbeidstvistloven.

Frp: Nei, Arbeidstvistloven skal i første rekke regulere tvister mellom partene i arbeidslivet. Arbeidet mot ulovlige forhold i arbeidslivet bør først og fremst gjennomføres på andre måter.

H: Arbeidskamp mot sosial dumping er i utgangspunktet tillatt. Typisk vil det være boikott rettet mot en virksomhet der fagforeningen ikke har medlemmer. Men det strides om rekkevidden av fredsplikten i slike situasjoner.

Dette løses ikke enkelt med lovendringer. Her må det gjøres grunnleggende vurderinger og konsekvensutredninger, før en eventuell lovendring.

«Vi ønsker en folkeavstemning om EØS avtalen.»

- Rødt

Krf: Dette har vi ikke diskutert grundig nok i partiet. KrF er svært opptatt av å bekjempe sosial dumping. Det er blant annet grunnen til at vi i budsjettarbeidet i denne perioden har vært en pådriver for å opprette flere sentre mot arbeidslivskriminalitet, og dette arbeidet må styrkes videre i neste periode. Vi har også fremmet et eget representantforslag i Stortinget med flere tiltak for å bekjempe svart arbeid.

Mdg: De Grønne vil vurdere forskjellige tiltak mot sosial dumping, deriblant en endring av Arbeidstvistloven.

Rødt: Ja.

Sp: svarer ikke på spørsmålet.

SV: Det er helt klart at det blir gjort alt for lite for å forhindre sosial dumping i dag. Om vi skal endre Arbeidstvistloven er et interessant spørsmål som vi dessverre ikke har vedtatt politikk på, men som vi gjerne vil se på framover hvordan loven eventuelt kan endres. Dersom dere har konkrete forslag til hvordan en slik endring kan se ut, tar vi veldig gjerne imot innspill fra dere.

V: Svarer ikke på spørsmålet.

Går partiet inn for å si opp EØS-avtalen?

Ap: Nei. Vi vil fortsette kampen for den norske arbeidslivsmodellen og for at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alle som jobber i Norge, uavhengig av om utfordringen kommer fra borgerlig hold i Norge eller i Brussel. Det vil vi blant annet gjøre ved å styrke allmenngjøringsloven og solidaransvar. I tillegg vil vi ta ILOs kjernekonvensjoner og de grunnleggende arbeidstakerrettighetene inn i Menneskerettsloven, slik at de gis forrang dersom rettighetene kommer i konflikt med andre hensyn.

Frp: Fremskrittspartiet vil reforhandle EØS-avtalen for å sikre Norge en best mulig handelsavtale hvor norske interesser ivaretas bedre enn i dag. Dette må gjøres på en måte som videreutvikler og styrker forholdet med våre viktigste handelspartnere i Europa.

H: Nei. EØS-avtalen står støtt. Norge er en liten og åpen økonomi. Våre arbeidsplasser og vår velferd er helt avhengige av det europeiske markedet. Norsk næringsliv og norske arbeidsplasser trenger langsiktighet. EØS-avtalen gir nettopp det og forutsigbarhet. Den åpne handelen og det økonomiske samarbeidet må derfor bevares.

Krf: Nei. EØS-avtalen innebærer full markedsadgang til vårt viktigste eksportmarked, samtidig som vi bevarer selvråderetten over avgjørende områder som landbruk, fiskeri, energi, pengepolitikk og utenrikspolitikk. EØS har vært helt sentral for å sikre at Norge ikke er EU-medlem, med de negative konsekvensene det ville fått for norsk økonomi og demokrati. KrF er ikke villig til å sette

Audun Lysbakken (SV)

norske bedrifter og arbeidsplasser på spill ved å si nei til EØS og deretter risikere en handelsavtale med sveket markedsadgang til vårt viktigste eksportmarked. I stedet mener KrF at Norge i langt større grad enn i dag må utnytte de mulighetene vi har til å påvirke EØS-relevante saker og til å si nei til uakseptable EU-forslag, slik KrF for eksempel sa nei til å underlegge oss EUs finanstilsyn.

Mdg: Nei. Sammen med våre europeiske søsterpartier vil De Grønne arbeide for reformer i EU-systemet og i EØS-avtalen, med mer innsyn, mer demokrati, bedre ivaretagelse av klima- og miljøhensyn og mer deltakelse som mål. Vi vil bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen mot direktiver som strider mot viktige klima- og miljøhensyn, eller som griper inn i saker som åpenbart må bestemmes av nasjonalstaten.

Rødt: Ja. Vi ønsker også en folkeavstemning om EØS-avtalen.

Sp: Senterpartiet vil erstatte EØS-avtalen med handels- og samarbeidsavtaler med EU for å sikre våre interesser. Vi vil ta Norge ut av Schengen-samarbeidet og gjeninnføre nasjonal grensekontroll. Så lenge Norge er en del av EØS vil Senterpartiet arbeide for en aktiv bruk av reservasjonsretten og utnytte de mulighetene avtalen gir for å ivareta norske interesser.

SV: Ja, SV går inn for å si opp EØS-avtalen og erstatte den med en ny og bedre avtale.

Fra vårt arbeidsprogram 2017-2021: "SV arbeider for å få erstattet EØS-avtalen med en handelsavtale, som er omfattende nok til å sikre norsk markedstilgang til Europa, og samtidig sikrer norsk selvråderett.

Så lenge EØS-avtalen består, må reservasjonsretten tas aktivt i bruk av norske myndigheter. Særlig viktig er det å hindre at EU-domstolens mange kjennelser om avregulering av arbeidsmarkedet får effekt i Norge."

V: EØS-avtalen sikrer Norge viktig tilgang til andre europeiske markeder. Som en av verdens mest åpne økonomier, avhengig av internasjonal handel og eksport av egne varer, ville en oppsigelse av EØS-avtalen være en katastrofe. Venstre går inn for et nært samarbeid med EU for å sikre sterke rettigheter for arbeidstakere, og fortsatt fri flyt av varer og tjenester innenfor EØS-området.

Fortsetter neste side

Støtter partiet den sittende regjeringens konfrontasjonslinje mot Russland?

Ap: For et lite land som Norge er det viktig at folkeretten overholdes. Vi står sammen med våre allierte og partnerland i reaksjonene mot Russlands inngripen i Ukraina. Samtidig er det over lang tid bygget opp et grenseoverskridende samarbeid med Russland i nord. Vi mener regjeringen har vært for passiv i å utvikle dialogen med Russland videre.

Frp: Det er ikke en konfrontasjonslinje mot Russland, men dagens utenrikspolitikk er riktig ift å gjøre norske standpunkt forstått.

H: Russland er et viktig naboland for oss og vi ønsker å opprettholde et godt og praktisk forhold. Vi ser nå frem til videre dialog med russiske myndigheter om saker som er viktige for det norsk-russiske bilaterale samarbeidet, sier næringsminister Monica Mæland. Utenriksminister Børge Brende besøkte Arkhangelsk i slutten av mars og hadde et godt og konstruktivt møte med sin russiske motpart utenriksminister Lavrov. Norge har sluttet seg til EUs restriktive tiltak som ble innført i august 2014. De ble innført som en reaksjon på Russlands folkerettsbrudd i Ukraina. Norge har videreført det bilaterale og regionale samarbeidet med Russland på områder som ikke er omfattet av de restriktive tiltakene. Høyre støtter den politikk som nå føres.

Krf: Russland annekterte i mars 2014 Krim-halvøya i Ukraina – i strid med folkeretten. I tillegg ble russiske tropper – til dels uten militære kjenetegn på uniformene – satt inn i Øst-Ukraina i området nær Krim. Krf fordømte annekteringen som et

uakseptabelt brudd på Ukrainas suverenitet og på internasjonal rett. Denne typen handlinger var det nødvendig at det internasjonale samfunnet reagerte på, og det måtte få konsekvenser. Det støttet KrF opp om. Så er Russland også vårt naboland i øst, og vi ønsker en situasjon i nordområdene med lav spenning og godt samarbeid om ulike temaer, samtidig som vi må stå tydelig opp mot folkerettsbrudd. KrF mener at Norge bør videreføre samarbeidet med Russland der det er mulig. Vi har blant annet sterke interesser i samarbeidet om fiskeriforvaltning, atomsikkerhet, miljø og sikkerhets-samarbeid i arktiske kyst- og havområder. Folk-til-folk-samarbeid mellom Norge og Russland er i begge interesser og må videreføres.

Mdg: Russland må konfronteres når de bryter sentrale folkerettslige prinsipper om suverenitet og fredelig konfliktløsning, som i Ukraina. De må også utfordres på deres ansvar for sivile tap i Syria, og her burde regjeringen gått hardere ut mot Russland. Når det gjelder det tradisjonelt gode grensesamarbeidet mellom Norge og Russland, mener vi at regjeringens praksis rundt uttransportering til Russland foregikk på til dels uheldig vis, både for flyktningene og for vårt forhold til Russland.

Rødt: Nei. Det er i Norges interesse å bygge ned spenningsforholdet til Russland, og gjenopprette normale forbindelser.

Sp: Senterpartiet mener det er både i Norges og Russlands interesse med mer dialog og samarbeid om felles interesser og et sterkt folk til folk-samarbeid i Barentsregionen. Norge og NATO må bidra til avspenning og normalisering. En slik utvikling

avhenger også av Russland, og kan ikke skje på bekostning av folkeretten eller andre lands selvvråderett og uavhengighet.

SV: Nei, SV støtter ikke regjeringens konfrontasjonslinje mot Russland. Vi ønsker naboskap basert på dialog og et lavt konfliktnivå.

Fra vårt arbeidsprogram 2017-2021: «Noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre fred og stabilitet i nordområdene, er å ha en konkret politikk for å senke spenningsnivået og sikre et godt naboskap med Russland (...) Vi ønsker også å styrke dialogen med Russland, gjennom økt kontakt og samarbeid gjennom blant annet Barents-samarbeidet.»

V: Venstre mener det er viktig å opprettholde en åpen og klar dialoglinje med Russland. Norge og Russland har en delt historie og det finnes talløse eksempler på viktige sivilsamfunnsprosjekter som går på tvers av landegrensene våre. Derimot er Venstre klare på at regjeringen må ta et klart og prinsipielt standpunkt for menneskerettigheter, og kritisere de regimene som ikke viser respekt for disse universelle verdiene. Det gjelder Russlands uakseptable annektering av Krim-halvøya i Ukraina og likvideringen av den liberale politiker Boris Nemtsov, men også andre regimer som forgriper seg mot menneskerettighetene. Venstre var blant annet klare på at regjeringen bør følge EUs linje og be kinesiske myndigheter tillate utreise for den dødssyke menneskerettighetsaktivisten og fredsprisvinneren Liu Xiaobo.

STORTINGSVALGET 2017

PÅ OSLOKONFERANSE SOM BLE AVHOLDT I SEPTEMBER BLE EN REKKE SENTRALE POLITIKERE UTFORDRET PÅ VIKTIGE POLITISKE SPØRSMÅL RUNDT NORSK ARBEIDSLIV. INGRID WERGELAND, FRA MANIFEST, LEDET DEBATTEN. POLITIKERNE SOM DELTOK I PANELET VAR ANETTE TRETTEBERGSTUEN (AP), SNORRE VALEN (SV), SIGBJØRN GJELSVIK (SP) OG BJØRNAR MOXNES (RØDT).

TOR-ERIK LUNDBERG

TOR-ERIK LUNDBERG

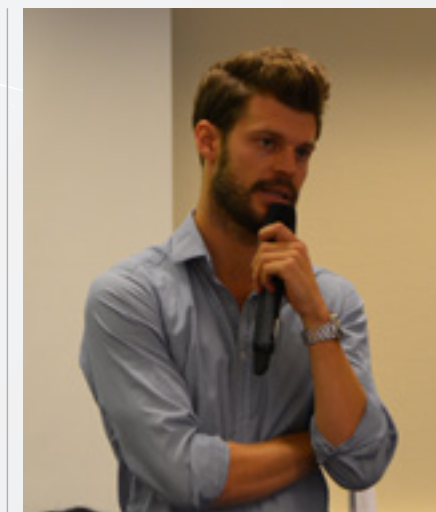
▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

ARBEIDSLEDIGHET OG SYSSSELSETTING

Snorre Valen (SV) var først ut og fortalte om fortsatt Klondykestemning flere steder i landet til tross for krise på Vestlandet. En krise som man burde sett komme da det var budsjettert med oljepriser som ikke tålte et prisfall. Han mente det nå burde prioriteres å vedlikeholde norsk sokkel istedenfor at Statoil investerte i utlandet. Det er viktig å ta vare på teknologien vår og de dyktige fagarbeiderne. Han mente også at det var blitt somlet med endringene i permitteringsreglene.

Sigbjørn Gjelsvik (SP) sa at regjeringen sentraliserer og byråkratiserer. De øker de økonomiske og geografiske forskjellene. Det må satses på næringslivet i Norge, norske eiere og bekjempe arbeidsledighet. Vi må bruke de naturressursene vi har i Norge som vann, skog og jord.

Bjørnar Moxnes (Rødt) mente vi måtte bruke deler av oljefondet til forskning og utvikling. Det er også viktig med å gi lånegarantier.

Bjørnar Moxnes (Rødt)

Anette Trettebergstuen (AP)

Anette Trettebergstuen (AP) sa at tiltakene mangler og at regjeringen snakker ned krisa. Høyre snakker ikke om ledighet, men om omstillingen som ble større en forventet. De har en utdatert tankegang om at hvis vi gjør de rike rikere så vil det dryppe litt på vanlige folk, sa hun.

AML, MIDLERTIDIGE ANSETTELSE OG BEMANNINGSBRANSJEN

Snorre Valen (SV) sa at de borgerlige sier at Arbeidsmiljøloven er utdatert, og svarer med å gjøre den enda mer utdatert. Kapitalen skal ha mer makt og folk skal bli løsarbeidere. Han sa at SV ville reversere punkt for punkt regjeringens endringer i Arbeidsmiljøloven, samtidig som de skal forbedre loven. Folk får ikke lån og må utsette planer om hus og

Fagbevegelsen skal ditt de hører hjemme, sa hun, i politikken og på statsministerens kontor. Når det gjaldt bemanningsbransjen sa hun at et forbud ikke var løsningen, men at hullene i regelverket måttet tettes. Hun sa videre at Arbeiderpartiet stilte krav til sine lokalpolitikere om at de var ansvarlige arbeidsgivere.

Bjørnar Moxnes (Rødt) sa at Rødt ville jobbe mot svekkelsene i lovverket. Han snakket om dagens situasjon for mange med «Fast arbeid-uten garanti-lønn mellom arbeid», og fortalte at de seks største bemanningsbyråene har flere ansatte enn de seks største entreprenørene!

Vi er blitt styrt av feil folk for lenge, med et EU/EØS som bestemmer for mye, sa Sigbjørn Gjelsvik (SP). EØS er brukt som en brekkstang for å innføre Tjenestedirektivet og Vikarbyrådirektivet. EØS er en del av problemet og ikke løsningen, sa han. Han sa videre at innleie skal begrenses.

ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Bjørnar Moxnes (Rødt) sa han var for at Arbeidstilsynet fikk utvidet tilsyn og sanksjonsrett, men selv da vil de bare klare å fange opp en brøkdel av alle lovbrudd. Det fremst tilsynet er at det finnes klubber og fagforeninger som kan ta tak i lovbruddene. Fagbevegelsen må ikke svekkes. Kollektiv søksmålsrett må gjeninnføres i Arbeidsmiljøloven. Firmaer som bryter loven må svartelistes.

Vi er blitt styrt av feil folk for lenge, med et EU/EØS som bestemmer for mye, sa Sigbjørn Gjelsvik (SP)

til og med det å få barn på grunn av arbeidsforholdene, og siktet da til midlertidige ansettelser. Påstanden om at «de unge ønsker et fleksibelt liv» er en frekkhet. Det folk trenger er fast arbeid og ordentlig betalt.

Anette Trettenbergsuen (AP) sa at Arbeiderpartiet ville reversere endringene i Arbeidsmiljøloven. Arbeidslivet skal baseres på faste ansettelser og de ansatte må sitte med makta.

Anette Trettenbergstuen (AP) sa at ved straff etter tilsyn så er skaden allerede skjedd. Man må ha tiltak i forkant. Skulle Arbeidstilsynet ha den samme kapasiteten som fagbevegelsen måtte de ha vært 60 000 ansatte.

Snorre Valen (SV) sa at Arbeidstilsynet måtte få bedre kapasitet, samtidig som Økokrim, skattemyndighetene og Petrolieumstilsynet blir styrket. Vi må tenke stort for de problemene vi står ovenfor.

Bjørnar Moxnes (Rødt) illustrerte hvor dumt det var å drive tilsyn uten å gjøre tiltakene som fjerner mulighetene. Man slipper ikke reven inn i hønsehuset, og som tiltak setter opp skilt «forbudt å spise høns». Man må hive reven ut, ikke føre tilsyn med den!

SKATT OG VELFERDSPROFITØRER

På spørsmål fra forsamlingen ble det svart på spørsmål om skatteunndragelse. Det finnes finurlige måter å flytte overskudd uten å betale skatt, sa Snorre Valen (SV) og henviste til «The Double Irish Dutch Sandwich». Begrepet for metodene som anvendes for overføring av skattepliktig overskudd til skatteparadis. Det er ikke lov til å ta ut profit fra skoler i Norge sa Bjørnar Moxnes (Rødt) og henviste til at det er hedgefond som eier skoler og barnehager i Norge. Med klare meldinger om hva de synes om skatteunndragelser og velferdsprofitørene.

KOMPETANSFORSKRIFTEN

Snorre Valen (SV) sa at regjeringen var imot kompetanseforskriften og at det hadde vært en hard politisk kamp. Politikere må presses til å forplikte seg mer både lokalt og sentralt.

Anette Trettenbergstuen (AP) oppfordret fagbevegelsen til å utfordre politikerne, samtidig som hun informerte om Arbeiderpartiets kommende landsmøte. Sigbjørn Gjelsvik (SP) sa at Senterpartiet vil gjeninnføre forskriften. Det samme ville Rødt, godt hjulpet av vår egen Markus Hansen.

Ingrid Wergeland, Manifest

Debatten kan oppsummeres med at partiene visste at skoen trykket, men SV og Rødt hadde de beste svarene på hva som var problemet. Arbeiderpartiet er for et seriøst arbeidsliv som baseres på faste ansettelser, men har problemer med å se at det er EØS og dets direktiver som står i veien for å få reven ut av hønsegården. Senterpartiet er som kjent EU/EØS motstandere.

BEMANNINGSSSELKAPENE – HVORDAN BLI KVITT DENNE PEST OG PLAGE I ARBEIDSLIVET

BEMANNINGSSSELKAPENE VOKSER SOM EN KREFTSVULST. INNLEIE PÅ BYGGEPLASSENE TIL HOVEDENTREPRENØRER MED TARIFFAVTALE ER FORDOBBLETT FRA 2013 TIL 2017.

BJØRN TORE EGEBERG

▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Bransjen er grundig regulert, først og fremst gjennom Arbeidsmiljøloven, og gjennom allmenngjøring av de fleste tariffavtalene i byggebransjen.

Politikerne har gjort sitt, sier de, det er ingen grunn til å forvente dårligere lønn og arbeidsvilkår for de som jobber for et bemanningsselskap. Med ett unntak. Også politikerne har oppdaget at bemanningsselskapene har lagd sin egen definisjon på å være fast ansatt. Fast ansatt uten lønn mellom oppdrag.

Hva betyr så dette i praksis? I byggeprosjekter kan det være krav om at de som jobber der skal være fast ansatt. Ikkeno problem, sier bemanningsselskapet. De 200 fra oss er alle fast ansatt. Men halvparten av dem har kanskje ikke vært uteleid de siste seks månedene. Hva får en fast ansatt i et bemanningsselskap i garantilønn når det ikke er arbeid?

Null niks. Dermed har arbeideren rettigheter som en løsarbeider, selv om bemanningsselskapet kaller det fast ansatt.

Men problemet med innleie-samfunnet, også kalt løsarbeidersamfunnet stikker mye dypere enn ordningen med ansettelse uten lønn mellom oppdrag. Samme undersøkelse som påviste økning i innleie viser også at 85 % av innleien var ulovlig. Bemanningen i vanlige firmaer synker. Ansatte bygningsarbeidere fortreges av arbeidere som kan sendes vekk på en times varsel. Tillitsvalgte presses til å skrive protokoller om innleie, «uten innleie mister vi oppdraget». Det jukses med lønn og arbeidstid. Risikoen for å bli tatt er liten, og boten er sannsynligvis symbolsk. Jeg minner om at Ramunas Gudas hadde 19 kr timen, og politiets reaksjon på dette lovbruddet var å anbefale Ramunas å gå til Forlikrådet.

Ikke tro at politikerne kan løse dette for deg! Alt politikerne kan bestemme er betingelsene for den kampen som fagbevegelsen må føre mot bemanningsbransjen. Men betingelsene er også viktig.

HVA SIER PARTIENE?

Rødt og SV var de som tok tak i problemet først. Begge vil forby de kommersielle bemanningsselskapene i sin nåværende form og gjenopplive en offentlig arbeidsformidling. Det er den eneste akseptable løsningen, som også vil utfordre EØS-avtalens liberalisme. Vi stoler på at disse partiene også vil stemme for alle forslag om å stramme inn på reguleringen av bemanningsbyråer.

AP var entusiastisk for EUs Vikarbyrådirektiv. Det var derfor ingen overraskelse å se denne overskriften:

– Men i enkelte bransjer, særlig i byggenæringen, øker bruken av innleid arbeidskraft. Jeg er bekymret for denne utviklingen. Jeg vil ha slutt

VERRE ER:

Avtale om midlertidig ansettelse kan likevel inngås: *med arbeidstaker i bemanningsforetak som skal leies ut for å utføre arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat).*

Dette er egentlig ikke noe nytt, men det er et tydelig politisk signal

å presisere i loven at vikarbyråer lovlig kan ha midlertidig ansatte. Hvem skal sjekke at den som leies inn jobber i stedet for en fast ansatt med fravær?

I tillegg sender arbeidsminister Hauglie på høring spørsmålet om det skal innføres maksimalkvoter for innleie i bygningsbransjen. Men her følger det ikke med noe konkret forslag, så med min mistenksomme legning regner jeg med at disse innleiekvotene fordamper dagen etter Stortingsvalget.

Støre sier nei til forbud mot bemanningsbyråer

AP støttet avviklingen av offentlig arbeidsformidling, og har vært talende taust om kravet om å få det tilbake. APs valgløfte er å forby fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag og ellers å stramme inn regelverket. Senterpartiet arbeider for å stoppe utviklingen med stadig større bruk av bemanningsbyråer, og har gått inn for å fjerne arbeidsgiverens mulighet til å leie inn på grunnlag av en protokoll med lokale tillitsvalgte. Vi har ikke sett at partiet har kommentert kravet om forbud av bemanningsselskap.

Høyre, KrF, Frp og Venstre følger arbeidsministeren. Hun gikk høyt på banen mandag 12. juni i VG. Da hadde avisa et stort oppslag med arbeidsministeren med tittelen: «Hauglie til kamp mot nulltimerskontrakter». Hun uttalte følgende:

på såkalte «nulltimerskontrakter»; at arbeidstakere får ansettelse, men uten lønn mellom oppdrag. Enkelte har kalt dette for slavekontrakter.

Hun la fram et forslag til lovendringer 30.juni som ikke innfrir forventningene:

Arbeidstaker skal ansettes fast. Med fast ansettelse menes i denne lov at ansettelsen er løpende og tidsubegrenset, at lovens regler om opphør av arbeidsforhold gjelder og at arbeidstakeren sikres forutsigbarhet for arbeid i form av et reelt stillingsomfang.

Etter min mening vil ikke dette sikre lønn mellom oppdrag. Her har hensynet til bemanningsselskapenes ønske om fleksibilitet veid tyngst.

HISTORIEN OM BRANSJEN SOM ENDRET NORSK ARBEIDSLIV

BEMANNINGSBRANSJEN HAR VOKST FRA Å VÆRE ET MARGINALT FENOMEN
BEREGNET FOR HUSMØDRE TIL Å BLI PREMISSLEVERANDØR FOR ARBEIDSLIVET.

ELISE SOFIE RUUD

TORGNV HASAAS
LO-MEDIA

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Andre dag av LO-kongressen får Sverre Åge Johnsen ordet. Klokka er halv ti på kvelden. Johnsen er elektriker, og representerer EL og IT Forbundet.

— Bemanningsbransjen har hatt 15 år på seg til å bli en seriøs bransje, og de har feila til de grader. Vi har prøvd å regulere dem, men de finner nye smutthull, lovlige og ulovlige. Johnsen er hovedtillitsvalgt i firmaet ApplyBT. De driver med elektroinstallasjoner på land fra Stavanger til Bergen. De har 550 ansatte, 70 av dem er lærlinger.

— Før hadde vi et skille mellom seriøse og useriøse firmaer. Nå er det skillet på vei til å viskes ut. De seriøse er på vei til å bli useriøse, sier Johnsen. Så refererer han sjefen sin som sier at han ikke vet hvor lenge

han klarer å fortsette å være seriøs i denne bransjen.

— Med veksten i bemanningsbransjen ser det ut som om de seriøse er nødt til å endre kurs, fra innovasjon til lavkost.

SKJERPER KRIKKEN

Johnsens syn hadde bred støtte på kongressen. Selv om forslaget om å forby bemanningsbyråer ikke nådde opp er tonen skjerpet: «Innleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak er i enkelte bransjer i ferd med å utkonkurrere faste ansettelser, satsing på opplæring og lærlinger. Organisasjonsgraden svekkes og derved tariffavtalenes betydning. Innleide har også et mer belastende arbeidsmiljø med økt risiko for skader og ulykker», heter det i vedtaket. LO skal jobbe for at innleie som

hovedregel ikke skal være tillatt. Johnsen sier at bemanningsbransjen har hatt 15 år på seg så er ikke det helt riktig. Frisleppet for bemanningsbyråene skjedde 1. juli 2000. Da ble det generelle forbudet mot utleie av arbeidskraft og privat arbeidsformidling, opphevet.

Frislipp skjedde etter en lang ideologisk kamp. Kampen om arbeidsformidling har vært viktig for arbeiderbevegelsen lenge.

Sysselsettingsloven kom i 1947. Det ble etablerte et offentlig monopol for arbeidsformidling. Privat arbeidsformidling var noe av det første Den internasjonale arbeidsorganisasjonen, ILO, grep fatt i da den ble dannet. Allerede i ILO-konvensjon nummer 2 fra 1919 gikk ILO inn for at det ble etablert «et system for gratis offentlig

arbeidsformidling under kontroll av myndighetene».

FORBUD MOT Utleie

19. juli 1971 rykket Statens Informasjonstjeneste inn en annonse i alle landets aviser. Her ble det slått fast at det «fra 1. juli 1971 er det forbudt å drive virksomhet som går ut på å stille egne tilsatte til disposisjon for en oppdragsgiver»

Bakgrunnen for forbudet var at det var mangel på faglært arbeidskraft, da utbyggingen av oljeindustrien begynte. Utleie rmaer rekrutterte arbeidskraft fra bestående bedrifter. De kunne tilby de ansatte bedre betalt. Arbeiderne som nettopp hadde sluttet ble leid tilbake til sin tidligere arbeidsgiver. Men nå måtte arbeidsgiverne betale langt mer for arbeidskraften.

Bedriftene ble tvunget til å leie inn for å få utført oppdragene. Misnøyen var stor også blant de fast ansatte. De opplevde at deres tidligere kolleger fikk betydelig bedre betalt. Ved noen verft var det også aksjoner for at de fast ansatte skulle oppnå samme lønnsbetingelser som de innleide.

ARBEIDSGIVERNE FOR FORBUD

Blant verftene var det stor enighet om at forbud var veien å gå. De fikk også med seg Norsk Arbeidsgiverforening (NAF), forløperen til NHO. NAF ville imidlertid at det skulle være mulig å søke dispensasjon fra forbudet for kontor- og butikkarbeid. Slik ble det.

I andre europeiske land som Danmark, Nederland, Belgia, Vest-Tyskland og Frankrike oppsto tilsvarende problemer. Også der ble loven strammet inn.

Antall bedrifter var forholdsvis beskjedent. Ifølge odelstingsproposisjonen som regjeringen fremmet, var det 20 vikarbyråer i virksomhet i Norge i 1970.

DE HVITE HANSKENE

Det største og tonegivende – firmaet i Norge var Manpower. Det er opprinnelig et amerikansk selskap fra Milwaukee USA, grunnlagt i 1948. I 1965 etablerte de seg i Norge. Manpower tok med seg det amerikanske slagordet: «The girl with the white gloves» (Jenta med de hvite hanskene). Slagordet ble forklart slik i personalhåndboka fra 1965: «Vantene bæres når det passer. Det tar seg for eksempel godt ut at De har dem i hånden (eller en på og en i hånden) når De hilser på Deres nye sjef.»

De kunne bare drive utleie av arbeidskraft i Oslo og Bergen og utelukkende til kontor- og butikkvirksomheter.

Manpower leide også ut renholdere, sveisere, tekniske tegnere og ingeniører. Forbudet i 1971 gjorde at de måtte legge ned disse virksomhetene.

Firmaet henvendte seg særlig til hjemmeverende husmødre som hadde hatt et yrkesliv før de fikk barn. Dette var i starten av det store skifte i norsk arbeidsliv da kvinnene for alvor rykket inn i arbeidslivet. Rammene for selskapets drift var ganske snevre. De kunne bare drive utleie av arbeidskraft i Oslo og Bergen og utelukkende til kontor- og butikkvirksomheter.

STØTTE FRA FREMSKRITTPARTIET

Selskapet drev en omfattende lobbyvirksomhet for å få endret rammebetingelse, og i 1983 fikk de anledning til å leie ut vikarer til hele landet, og Høyre kjempet deres sak. I 1988 fremmet tre representanter fra Høyre et forslag om gi Manpower dispensasjon til å drive utleie av ufaglært arbeidskraft. Også Fremskrittspartiets Carl I. Hagen engasjerte seg i saken. Selv om det var verftsindustrien som gikk i spissen for å innføre et forbud mot utleie av arbeidskraft, var de ikke tro mot forbudet. For eksempel var én av seks arbeidere ved Aker Verdal i 1975, innleide arbeidstakere. De innleide arbeidstakerne var for det meste utlendinger. På Verdal bygde de en brakkeleir med plass til

250 arbeidere. Verkstedklubben reagerte på at leie firmaer som Norsco, Ali og Inter-Tor fikk leie ut arbeidere. Klubben mente dette var ulovlig.

STØRRE PRIVAT ENN OFFENTLIG

Omfanget ble betydelig. I et spørretimespørsmål i 1986 tok Arbeiderpartiets Marit Nybakk opp problemet. Hun hevdet at den private arbeidsformidlingen var i ferd med «å anta et like stort omfang som den offentlige formidlingen gjennom arbeidsmarkedsetaten.» Hun sa at de private utleiebyråene hadde 100 lokale enheter fordelt på 49 firmaer.

I tillegg påpekte hun at det under byggeboomen hadde dukket opp et utall av utleie-firmaer som formidlet «skandinavisk arbeidskraft ulovlig». Også i fagbevegelsen vokste bekymringen.

— Tariffavtalene undergraves av ulovlig utleie av arbeidskraft. Det offentlige taper flere hundre millioner kroner i skatter og avgifter. Respekten for sysselsettingsloven er blitt stadig mindre i de senere årene. Leiebedriftene frister med lønninger som på mange måter strider mot skatteloven, ved å betale lav time-lønn og høye satser for kost og reiser.

Dette er en større trussel mot norske arbeidsplasser enn kontraktørvirksomheten, sa forbundssekretær Magne Brekstad på landsmøtet i Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund i mai 1987.

VILLE IKKE ANMELDE

Selv om det var forbudt med privat arbeidsutleie, var det mange som fikk dispensasjon. Fylkesarbeidskontorene kunne innvilge dispensasjoner, og i 1997 ble det gitt 1 800 dispensasjoner for til sammen om lag 10 800 personer. Det var kjent at det foregikk ulovlig innleie, men Arbeidsdirektoratet som hadde myndighet til å gå

til politiet med ulovlighetene, vegret seg for å anmelde.

I et brev til LO i 1995 skriver arbeidsdirektør Ted Hanisch: «Men hensyn til begjæring om at direktoratet skal benytte sin rett til å anmelde saken vil vi anføre at selv om vi hadde grunnlag for å konstatere utleie ville vi ikke automatisk ha politianmeldt forholdet. En slik vurdering har sammenheng med at ingen virksomhet er dømt alene for å drive arbeidskraftutleie.»

ILO ENDRET SYN

Internasjonalt skjedde det også en endring på denne tida. På midten av 80-tallet hadde de aller fleste land i OECD et offentlig arbeidsformidlingsmonopol. I løpet av ti år var denne situasjonen snudd slik at flertallet av OECD-landene avvirket det generelle forbudet. Også ILO endret syn. I 1997 ble ILO-konvensjon 181 vedtatt. Denne slo fast at medlemslandene som ratifiserer konvensjonen som hovedregel skulle tillate privat arbeidsformidling.

I 1992 ble Norge med i EØS og underlagt EFs konkurranseregler. EF-dom-

stolen avsa i 1997 en dom, Job Centre Coop-dommen, som slo fast at det italienske arbeidsformidlingsmonopolet var forbudt.

Samme år ble Kjell Magne Bondevik fra Kristelig Folkeparti statsminister i Norge. I Arbeids- og administrasjonsdepartementet ble Eldbjørg Løwer fra Venstre statsråd. En del av denne regjeringens arbeid var å fjerne Arbeiderpartiets innflytelse. Et av tiltakene var å nedsette et utvalg som skulle se på privat arbeidsformidling. «Etter en intens dragkamp innad lyktes det KrF og Venstre om å sette ned Blaaid-utvalget.

LO oppfattet det som viktig å være i forkant av en lovendring de så kom

Mandatet går i første rekke ut på å utrede privat arbeidsformidling i Norge, som Ap og LO er imot», skrev VG.

BLAALID-UTVALGET

6. mars 1998 ble Blaalid-utvalget nedsatt. Det var avsatt tre måneder for å utrede en av de mest omfattende arbeidsmarkedsreformenene i norgeshistorien. Tidsskjemaet sprakk. Innstillingen ble like vel levert i rekordtempo i september 1998. Utvalget var ledet av direktør i Statskonsult, Johan Blaalid. Han hadde med seg representanter fra flere departementer og en uavhengig arbeidslivsjurist, Jan Fougner. Arbeids-giverne hadde tre representanter. Arbeidstakernes representanter var Liv Undheim (LO), Lill Fischer (YS) og Steinar Simonsen (AF).

LOs representant i utvalget, Liv Undheim, døde i 2011. I 2000 ble hun intervjuet om arbeidet i utvalget av Terje Wægelid til hans hovedoppgave i statsvitenskap.

Undheim sa at det var LO som tok initiativ til å endre loven. LO oppfattet det som viktig å være i forkant av en lovendring de så kom. Et problem for LO-ledelsen var at det innad i LO var ulike signaler. Handel og Kontor ville oppheve reguleringen av

arbeidsmarkedet. NTL som organiserte ansatte i Arbeidsmarkedsetaten ville bevare det o entlige arbeidsformidlingsmonopolet. De este forbundene i LO som uttalte seg, var imot en arbeidsmarkedsreform.

SPEILVENDER PRINSIPPET

Blaalid-utvalgets konklusjon var å snu opp ned på prinsippet. Arbeidsutleie og privat arbeidsformidling skulle være tillatt.

Arbeidstakerrepresentantene hadde én felles særmerknad: «Disse medlemmene erkjenner imidlertid at reguleringen har blitt vanskeligere å håndheve som følge av den teknologiske utvikling og nye behov og krav i arbeidsmarkedet. Disse medlemmene kan derfor gå inn for en generell åpning for privat arbeidsformidling, men forutsetter at dette ikke blir brukt som legitimering av nedbygging av den aktive arbeidsmarkedspolitikken.»

I tillegg hadde Undheim en merknad hvor hun understreket at det er viktig at regjeringen opprettholder dagens kapasitet i arbeidsmarkedet i statsbudsjettet for 1999.

LO sa i sitt hørings svar at organisasjonen var for å oppheve forbudet mot innleie av arbeidskraft, men

imot å åpne for privat arbeidsformidling. LOs strategi var å slå ring om Arbeidsmarkedsetaten.

TEDPOWER SER ALDRI DAGENS LYS

21. mai 1999 fremmet regjeringa et lovforslag. Det fulgte Blaalidutvalgets innstilling med unntak. Tidligere leder i Nors Sykepleierforbund, Laila Dāvøy (KrF), hadde overtatt som statsråd etter Løwer. Det vakte adskillig oppsikt da hun foreslo å holde sin egen bransje, helsesektoren utenfor reformen.

Bondevik-regjeringa var en mindretallsregjering. Den var avhengig av støtte enten fra høyresiden eller fra Arbeiderpartiet for å få flertall. Arbeiderpartiets Sylvia Brustad var saksordfører og jobbet hardt for å være med i det flertallet som regjeringen støttet seg på.

Alle unntatt SVs, Karin Andersen, gikk i komiteen inn for å oppheve formidlingsmonopolet. Arbeiderpartiets fremste krav i forhandlingene var at Arbeidsmarkedsetaten skulle få anledning til å opprette et statlig vikarbyrå, populært kalt Tedpower etter direktøren i Arbeidsmarkedsetaten, Ted Hanisch. Dette forslaget fikk flertall, men ble aldri etablert. Fra 1.juli 2000 er det fritt fram for å leie ut arbeidskraft i

Norge. De nye bestemmelsene i arbeidsmiljøloven reguleres i paragraf 14-12. Loven skiller mellom to typer utleie, utleie fra bemanningsforetak og utleie fra produksjonsbedrifter som ikke har som formål å leie ut arbeidskraft. De bedriftene som leier inn fra bemanningsforetak skal ha tari avtale og det skal foreligge en skriftlig avtale om innleie.

KAMPEN OM VIKARBYRÅDIREKTIVET

I september 2008 vedtok EU et nytt direktiv, vikarbyrådirektivet. Helt siden 1999 hadde EU-kommisjonen arbeidet for å få på plass et slikt direktiv. De hadde støtte fra europeisk fagbevegelse i dette arbeidet. Formålet med direktivet er todelt. Dels skal det beskytte vikaransatte og innføre likebehandling slik at vikarer skal behandles likt med de fast ansatte. Dels skal direktivet anerkjenne vikarbyråer som arbeidsgivere og utvikle fleksible former for arbeide.

I mars 2012 la arbeidsminister Hanne Bjurstrøm (Ap) fram forslaget om å implementere vikarbyrådirektivet i norsk lov. Regjeringen la vekt på likebehandlingsprinsippet i sin argumentasjon. I fagbevegelsen reiste det seg en storm av protester. I 2010 hadde LO uttalt seg positivt om direktivet. Etter hvert som mange forbund sluttet seg til motstanden, ble det et enstemmig LO-sekretariat som krevde at regjeringen skulle snu, bruke reservasjonsretten.

Statsminister Jens Stoltenberg hadde på de ukentlige møtene i samarbeidskomiteen mellom LO og Arbeiderpartiet sagt klart ifra at det var uaktuelt for regjeringen å snu i denne saken, og slik ble det.

Vikarbyrådirektivet er i dag en del av arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven.

ØKT FRUSTRASJON

Elektriker Johnsen fra EL og IT forbundet var en av mange talere på LO-kongressen som ville ha forbud mot bemanningsbyrå. LO-kongressen reiste seg til stående applaus da fem polske bygningsarbeidere kom inn i salen. De var ansatt i bemanningsbyrået Clockwork, og var organisert i Fellesforbundet. De gikk til sak mot sin arbeidsgiver. På kontraktene står de at de er fast ansatte, men de får ikke betalt mellom oppdrag. De gikk til sak.

Kampen mot null-prosent-kontraktene har utviklet seg til det viktigste spørsmålet om bemanningsbransjen. Fagbevegelsen mener det er ulovlig, at det er en form for midlertidig ansettelser. NHO mener det er lovlig, og bemanningsbyrået Clockwork fortsetter virksomheten som før.

HVOR MANGE OG HVOR STORE?

Størrelsen på bemanningsbyråbransjen er omstridt. NHO og regjeringa hevder at omfanget ikke er så stort. NHO henviser til landsforeningen NHO Service. NHO Service har 221 medlemsbedrifter hvor ansatte utfører 27 000 årsverk. Dette utgjør ifølge NHO Service 80 prosent av bemanningsbransjen. I så fall utgjør hele bemanningsbransjen 34 000 årsverk.

Til sammen utgjør arbeidsstyrken i Norge 2 650 000 personer ifølge Arbeidskraftundersøkelsen. Basert på disse tallene og korrigert for deltid utgjør bemanningsbransjen mellom 1 og 2 prosent av de arbeidete timene i dette landet.

Til LO-kongressen i år hadde flere fagforeninger innen byggebransjen utarbeidet en rapport som viser at fire av ti bygningsarbeidere på byggeplassene i Oslo og omegn er ansatt i et bemanningsforetak.

Ifølge SSBs register er det 38 000 personer som på et gitt tidspunkt mottar lønn fra et firma som leverer arbeidskrafttjenester. Hvis en summerer hva de samme firmaene oppgir til Foretaksregisteret i Brønnøysund er det 167 000 ansatte.

Like forvirrende er det når en regner antall bedrifter. NHO Service har 221 medlemsbedrifter. Antall bedrifter som er registrert i Arbeidstilsynets bemanningsbyråregister er i underkant av 2000 bedrifter. En av ti bedrifter var utenlandsk. I Foretaksregisteret er det registrert 5500 bedrifter som leverer arbeidskrafttjenester.

Bemanningsbransjen utgjør mellom 1 og 2 prosent av de arbeidete timene i dette landet.

LOs «ALTERNATIV TIL EØS»

AV DAG SEIERSTAD, EØS-RÅDGIVER FOR SVS STORTINGSGRUPPE OG MEDLEM AV FAGRÅDET TIL ATTAC

EØS-avtalen gir oss rett til å reservere oss mot det EU vedtar, men det har vi aldri gjort på de 23 åra avtalen har vart.

NEI TIL EU

DAG SEIERSTAD

▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Forrige LO-kongress i 2013 vedtok enstemmig at «ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning må gis forrang foran EU-regler. En slik forrang må avklares mellom EØS-avtalens parter.»

Fire år er gått. Avtalens parter er regjeringen i Norge og EU-kommisjonen, men fra LO-ledelsens side er det ikke tatt noe initiativ til å få partene til å avklare den forrang som en enstemmig LO-kongress ba om i 2013.

Årsaken er enkel: Alle med sjøl den minste innsikt i EU- og EØS-retten visste at den forrang LO ville ha, ville kreve en grunnleggende endring av EØS-avtalen.

Da Stortinget godkjente EØS-avtalen i oktober 1992, ble det samtidig vedtatt en egen EØS-lov. Der står det i § 1 at EØS-avtalens hoveddel «skal gjelde som norsk lov». Underforstått: Norske lover som er i strid med avtalens hoveddel, gjelder ikke lenger. Dette følges opp i EØS-lovens § 2:

«Bestemmelser i lov som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen, skal i tilfelle konflikt gå foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold. Tilsvarende gjelder dersom en forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen, er i konflikt med en annen forskrift, eller kommer i konflikt med en senere lov.»

For at ingen skal være i tvil, står det samme i protokoll 35 til EØS-loven: Partene forplikter seg til å gi EØS-lovverket forrang hvis en norsk lov er i strid med en EØS-lov.

Den forrang LO har bedt om, går helt på tvers av det EU ønsker av oss med EØS-avtalen. EØS-avtalen er bygd på at Norge skal ha samme regelverk som EU for alt som angår det EU kaller sitt «indre marked». Det omfatter EUs regelverk for den frie flyten av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft, EUs konkurranseregler og etableringsretten.

«Samme regelverk» betyr at når EU vedtar nye regler – eller endrer tidligere regler – må vi endre våre regler likedan. EØS-avtalen gir oss rett til å reservere oss mot det EU vedtar, men det har vi aldri gjort på de 23 åra avtalen har vart.

Det er dette som har provosert store deler av norsk fagbevegelse. Årets LO-kongress var like enstemmig som i 2013: «Norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning må gis forrang foran EUs regler.»

Den forrang som enstemmige LO-kongresser vil gi nasjonale lover og tariffavtaler, er det ingen EU-land som har.

Da Romatraktaten ble inngått i 1957, vågde riktig nok ikke regjeringssjefene å traktatfeste at enhver EU-lov skyver til side alle nasjonale lover som den er i strid med.

Det var EU-domstolen som fastslo at slik måtte det være for at EU-traktatens mål om «en stadig tettere union» skulle kunne virkeliggjøres. Det skjedde ved at EU-domstolen i 1964 la til grunn at medlemsstatene ved å melde seg inn i EU hadde akseptert «en permanent begrensning i sine suverene rettigheter». (Saken Costa v. ENEL, 6/64)

Dag Seierstad

Det LO krever, er derfor i virkeligheten å gå ut av det rettssystemet som EU og EØS er bygd opp på. LO-kongressens krav til en ny regjering er at norske lover for arbeidslivet har forrang framfor EU-regler. Da må EØS-loven endres, både paragraf 1 og 2 og protokoll 35 må ut av EØS-loven. Da er vi nok i nærheten av den «handels- og samarbeidsavtalen» som EØS-kritiske miljøer har sett for seg som alternativ til EØS-avtalen. I forkant av årets LO-kongress ble daværende LO-leder Gerd Kristiansen spurt dette av ABC nyheter:

Kan en organisasjon som LO forutsette at Norge skal bryte en avtale landets myndigheter har forpliktet seg til å overholde?

Svaret var: «Vi sier ikke at alt med EØS er bra. Men det er mest fordeler. Så får vi sørge for å gjøre noe med ulempene når vi til høsten får en ny regjering.»

Til tross for «ulempene» vedtok LO-kongressen som i 2013 at «EØS-avtalen er (derfor) grunnlaget for LOs faglige europapolitikk».

Denne setningen er ikke helt enkel å forlike med kravet om at norske

tariffavtaler og lover for arbeidslivet skal ha forrang framfor EU-regler. Men inntil videre får LO leve med de innebygde spenningene.

I 2013 vedtok LO-kongressen at ILO-konvensjoner skulle ha forrang framfor EU-regler. Det står det ikke noe om i handlingsprogrammet for den neste fireårsperioden.

Derimot står det: «LO vil kreve at ILOs kjernekonvensjoner tas inn i Menneskerettsloven og ved konflikt går foran annen lovgivning, også lover med tilsvarende forrangsbestemmelser.» Og videre: «Det må startes et arbeid for å sikre at ILOs kjernekonvensjoner tas inn i Grunnloven.» Nå er det ikke de åtte kjernekonvensjonene som har vært problemet mellom Norge og EU. Så langt har striden stått om konvensjon 94 om hvilket lønnsnivå som kan kreves ved offentlige byggeprosjekt og konvensjon 137 om registrerte havnearbeideres fortrinnsrett ved lossing og lasting.

I den ferske Holshipdommen fastslo Høyesterett dette:

«Uansett hvordan ILO-konvensjon nr. 137 artikkel 3 skal forstås, må den

etter EØS-loven § 2 stå tilbake for etableringsretten etter EØS-avtalen artikkel 31.»

Høyesterett var riktig nok i tvil. Sju av satten dommere var uenig med flertallet.

Det som derfor kan bekymre, er at artikkel 120 i EØS-avtalen slår fast følgende:

«Med mindre annet er bestemt i denne avtale og særlig i protokoll 41 og 43, skal bestemmelsene i denne avtale gå foran bestemmelsene i bestående bilaterale eller multilaterale avtaler som forplikter Det europeiske økonomiske fellesskap på den ene side og en eller flere EFTA-stater på den annen side, i den utstrekning det samme saksområde er regulert av denne avtale.»

For å si det på enklere norsk: Bestemmelsene i EØS-avtalen går foran andre internasjonale avtaler Norge har inngått. Det kan leses som at EØS-avtalen går foran ILO-konvensjoner hvis det skulle være motstrid.

(publisert i Klassekampen)

Å TA ET VALG

Å VELGE OG IKKE VELGE ER OGSÅ Å TA ET VALG.

SOM MAN HAR SETT VED FLERE VALG I NORGE OG ANDRE LAND SÅ ER DET EN DEMOKRATISK UTFORDRING VED MANGLENDE DELTAGELSE. DET ER KAN TYDE PÅ MANGLENDE POLITISK INTERESSE, AT MAN IKKE HAR TRO PÅ ENDRINGER OG/ELLER AT DET KAN VÆRE I PROTEST MOT DET ETABLERTE.

JOHNNY LEO JOHANSEN

JOHNNY LEO JOHANSEN

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

PROTESTVALG?

Ved valget i USA fikk man Trump tross ekspertenes spådom. Media hadde stort sett snakket med hverandre og ikke folket. Man fikk enn så kalt populistisk president.

En som snakket det folk ville høre og med lovnader om å gå mot den etablerte eliten som på mange måter folk mente hadde gitt de utfordringer man opplevde ved ulikhet, dårlige lønninger og mangel på arbeid, eller at arbeid ble flagget ut, eller at andre aktører utfører jobbene.

Også ved Brexit og Europa har man sett fremvekst for endringer og at folk bringer frem nye politiske partier, eller gamle i slags ny innpakning.

I Norge hvor mange mener forskjellene er ganske små ved de store etablerte partiene når de regjerer. Arbeiderparti og Høyre vil noen si i de mange store spørsmål, som ved Europapolitikken. Partiene har mye til felles.

Også ved småpartiene vil man for Norge man kunne mene at de har lite å si for politikken som føres.

Selv ved systemet her som gir småpartier muligheter.

I praksis har man sett at politikken ved populisme og FRP har gitt endringer som lov for vannskuter, Segway og liknende. De store lovnader ved bompenger og tilsvarende populistiske tiltak har ikke kunnet gjennomføres.

Også har man fra kommunevalgene nå sett at via parti som rødt har kunne få til endringer mot privatisering og velferdsprofitørene. I praksis har ditt valg noe å si, din deltagelse og valgseddel har en påvirkningskraft.

Populisme har fått et stempel og her bør man vel skille mellom høyre populisme og andre former for populisme.

På 1800-tallet var populistiske bevegelser i aktivitet både i Russland og i USA. I Russland kjempet populistene for at bøndene skulle få eiendoms

Hvis folk tenker at et valg ikke har så mye å si så vil nok ikke det stemme helt.

PROTESTVALG?

Ved valget i USA fikk man Trump tross ekspertenes spådom. Media hadde stort sett snakket med hverandre og ikke folket. Man fikk enn så kalt populistisk president.

En som snakket det folk ville høre og med lovnader om å gå mot den etablerte eliten som på mange måter folk mente hadde gitt de utfordringer man opplevde ved ulikhet, dårlige lønninger og mangel på arbeid, eller at arbeid ble flagget ut, eller at andre aktører utfører jobbene.

Også ved Brexit og Europa har man sett fremvekst for endringer og at folk bringer frem nye politiske partier, eller gamle i slags ny innpakning.

I Norge hvor mange mener forskjellene er ganske små ved de store etablerte partiene når de regjerer. Arbeiderparti og Høyre vil noen si i de mange store spørsmål, som ved Europapolitikken. Partiene har mye til felles.

POPULISME

Populisme (fra latin populus, «folk») er en «ideologi, strategi eller kommunikasjonsform» som beskriver et motsetningsforhold mellom eliter og folket. Populister uttrykker mistillit til det eksisterende politiske system eller den politiske eliten, og lovpriser «folk flest» sin sunne fornuft. Populistiske bevegelser kjennetegnes av å være moralistiske fremfor doktrinære, basert på holdninger fremfor ideologi, løst organiserte, antiintellektuelle og antielitistiske.

Populistiske bevegelser bruker sjelden betegnelsen om seg selv. På 2000-tallet har «populisme» ofte blitt brukt nedsettende om politiske partier eller bevegelser, men har tidligere hatt en mer nøytral eller positiv klang. Den europeiske populismen har vært sterkest knyttet til høyresiden, kalt høyrepopulisme, mens populismen i Latin-Amerika og tradisjonelt USA har vært sterkest knyttet til venstresiden.

Ifølge Tor Bjørklund er ikke populisme en bestemt politisk ideologi, men en type politiske bevegelser som mener de er talerør for folket. Dette kan blant annet gi seg utslag i krav om folkeavstemninger. (wikipedia)

OSLOMODELLEN

BYRÅDET I OSLO BESTÅR AV AP, SV OG MDG, OG HAR EN SAMARBEIDSAVTALE MED RØDT

Finansbyråd Robert Steen og byrådsleder Raymond Johansen

ARBEIDERPARTIET BJØRN TORE EGEBERG /BYRÅDET

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Nytter det å stemme på venstresidas partier eller er de for små til å kunne forandre noe? Det er et godt spørsmål, for vi har opplevd mange regjeringsskifter uten å merke at det blir ny politikk. Men Oslo etter sist valg ser ut til å være unntaket som bekrefter regelen. Avisene er mest opptatt av trafikk, men det viktigste skjer i arbeidslivet. Renovasjonen er tatt tilbake i kommunal drift og det bygges ikke flere kommersielle barnehager. Nå kommer også Oslo-modellen: Innkjøpsregler som skal motvirke sosial dumping.

Det blå byrådet som ble kasta etter forrige valg hadde også innkjøpsregler. Blant annet skulle kommunene bare handle med godkjente lærebedrifter. Men reglene var for veike. Vi avdekket blant annet at bedrifter fikk

heiskontrakter basert på at de hadde en lærling i annet fag, en lærling som sjølsagt ikke jobba på heis. HMF hadde forhåpninger til at det nye byrådet ville stramme inn. Vi tok et møte med dem tidlig i perioden, og oppfatta at de kjente til problemet. Nå i år kom de med nye bestemmelser. De viktigste er:

- Det skal i all hovedsak benyttes fast ansatte
- Kommunen godtar at mange av disse kommer fra bemannings-selskap, men disse skal ha tariff-lønn mellom oppdrag så lenge innleiebedriften har kontrakt med kommunen.
- På oppdragene skal 10 % av jobben utføres av lærlinger
- Det er ikke tillatt med underleverandør av underleverandør

Heismontøren trykker Byrådets egen presentasjon. Les mer om bestemmelsene der.

Utfordringen for byrådet er å finne en effektiv form for å kontrollere at det ikke blir noe juks. Her blir det spennende å se om bestillerkontorene i kommunen vil samarbeide med fagbevegelsen eller gjøre alt sjøl. Både kjeltringer og seriøse vet at innkjøperne ikke har tilstrekkelig bemanning til å føre et tilsyn som sikrer mot juks. Men vi håper og tror at politikerne vet at det ikke er tilstrekkelig å få tilsendt fine dokumenter. Det er virkeligheten på arbeidsplassen som avgjør om målet om seriøst arbeidsliv nås.

NYE SERIØSITETS BESTEMMELSER

Oslo kommune handler årlig for rundt 26 milliarder. En stor del av dette er kjøp knyttet til oppføring av bygg og anlegg. Dette gjør Oslo kommune til Norges nest største offentlige innkjøper etter staten. Oslo kommune er også en av Norges største offentlige byggherrer.

Byrådet vil at Oslo kommune skal bruke sin innkjøpsmakt til å snu den negative utviklingen vi nå ser. Oslo kommune skal fremme et seriøst arbeidsliv – med anstendige arbeidsforhold og rettferdig konkurranse mellom seriøse leverandører som tar samfunnsansvar på alvor.

Det har de siste årene vært en utvikling med utbredt arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i bygg- og anleggsmarkedet og på en del tjenesteområder. Utviklingen innebærer utbredte brudd på arbeidsmiljølovgivning, skattelovgivning - og grov utnyttelse av sårbar arbeidskraft uten anstendige ansettelsesforhold. Konsekvensene av denne utviklingen innebærer:

- bortfall av retten til fast ansettelse med forutsigbar lønn til å leve av
- lavere produktivitet og kvalitet i bransjene/ leveransene
- dårligere lønns- og arbeidsvilkår for arbeidere
- færre lærlinger og alvorlig svikt i nødvendig rekruttering til byggfagene

Alle kommunens virksomheter pålegges å bruke vedtatte standardkontrakter, med tilhørende kontraktsformularer/bilagsformular, når de foretar anskaffelser over kr 500 000 på områder som omfattes av standardkontraktene. Oslo-modellen er utarbeidet i dialog med partene i arbeidslivet og kommunens byggforetak har også bidratt med sin innsikt i næringen.

KORT OM DE VIKTIGSTE NYE BESTEMMELSENE I OSLOMODELLEN:

KRAV OM BRUK AV FAST ANSATTE

Mange av dagens leverandører har få ansatte og leier i hovedsak inn ansatte fra bemanningsbyråer eller bruker flere ledd underleverandører. Vi ønsker å snu denne trenden. Oslo har derfor tatt inn en bestemmelse som sier at det i all hovedsak skal benyttes fast ansatte (i minst 80 % stilling) ved utførelse av oppdrag for Oslo kommune.

Krav om tarifflønn mellom oppdrag. Selv om Oslo kommune ønsker at ansatte skal være fast ansatt når de utfører oppdrag for Oslo kommune, ser vi at det i enkelte tilfeller vil være behov for å benytte bemanningsforetak. En av utfordringene ved bruk av bemanningsforetak er at de ansatte ikke får lønn mellom oppdragene. Dette er veldig uforutsigbart lønnsmessig for de ansatte og har flere andre uheldige konsekvenser. Vi har derfor innført krav om at leverandøren skal sørge for at personell fra bemanningsforetak som leverandøren benytter til å oppfylle kontrakten

med oppdragsgiver, har arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn e.l. mellom etterfølgende oppdrag - enten oppdragene er for oppdragsgiver eller andre - så lenge kontraktperioden mellom leverandøren og oppdragsgiver varer.

KRAV OM FAGLÆRTE HÅNVERKERE

Oslo kommune mener at økt fagkompetanse fremmer seriositet i arbeidslivet og sikrer bedre kvalitet på arbeidet. Vi skal derfor øke andelen håndverkere med fagbrev på våre kontrakter. Det vil bli stilt krav om at minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene skal utføres av fagarbeidere eller personer med dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle relevante fag. (Inntil 10 % av kravet kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.)

LÆRLINGER

Her vil vi nå kreve minimum 10 % lærlinger på kontraktene på områder med behov for lærlinger. Innslagspunktet for lærlingekravet vil være på 1,1 mill, dvs. statlig terskelverdi (for kommuner er innslagspunktet 1,75 mill) og 3 måneders kontrakt-svarighet.

BEGRENSNING I ANTALL LEDD UNDERLEVERANDØRER

Vi har per i dag et krav om maks to ledd underleverandører i vertikal kjede. Vi ønsker å ha full oversikt

over hvilke leverandører som opererer på kommunens kontrakter. Vi ønsker å stramme inn bruken av underleverandører ytterligere, og vil derfor stille krav til at det kun skal benyttes ett ledd underleverandører i vertikal kjede.

INTERNKONTROLL, SIKKERHET, HELSE OG ARBEIDSMILJØ

Deler av bestemmelsen har vi hatt før, men vi har nå satt inn språkkrav i bestemmelsen. Nøkkelpersoner i prosjektet skal forstå og kunne gjøre seg godt forstått på norsk. Manglende kommunikasjon og manglende evne til å forstå sikkerhetsinformasjon m.m. utgjør en sikkerhetsrisiko og kan hindre tilstrekkelig forståelse av oppdraget.

KRAV OM HMS-KORT FRA FØRSTE DAG OG SYSTEM FOR ELEKTRONISK MANNSKAPSPØLFØING/HMSREG

Vi skal ha kontroll på hvem som arbeider på kommunens kontrakter. Vi vil derfor kreve at alle arbeidere registrerer seg inn i vårt nye elektroniske registreringssystem HMSREG/SELMA fra første dag på oppdraget. Ved å innføre et slikt system, kan vi på en langt bedre måte følge opp viktige seriositetskrav.

RETT TIL INNSYN I ALLE LEVERANDØRENS FORHOLD SOM HAR BETYDNING FOR OPPFYLLELSE AV KONTRAKTEN

Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for oppdragsgivers kontroll. Medvirknings og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

FØLGENDE KRAV SKAL STILLES I OSLO KOMMUNES ANSKAFFELSESKONTRAKTER UAVHENGIG AV BRANSJE OG KONTRAKTENS VERDI:

LØNNS- OG ARBEIDSVILKÅR

Denne bestemmelsen er ikke ny, men vi har foretatt en utvidelse av anvendelsesområdet. Ansatte skal ha lønns- og arbeidsforhold i tråd med allmenngjort eller landsdekkende tariffavtale. Der det ikke er allmenngjort eller landsdekkende tariff, skal det ses hen til lokale tariffavtaler eller tariffavtaler for lignende områder - og fastsettes lønn- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse. Slik skal vi sikre at alle ansatte som arbeider for Oslo kommune får anstendig lønn og skikkelige arbeidsvilkår.

KRAV OM BETALING TIL BANK

For å sikre økt sporbarhet i transaksjoner og motvirke svart økonomi vil vi kreve at all lønn m.m. skal betales til den enkeltes konto i bank.

FORBUD MOT KONTANT BETALING

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner skal all betaling leverandører foretar for kjøp til Oslo kommune foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandøren skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe varer på Maxbo med kontanter.

VERDENS RASKESTE HEIS PÅ Plass I SHANGHAI TOWER

HEISEN KJØRER MED 20,5 M/S. RASKERE ENN USAIN BOLT, MEN LITT LANGSOMMERE ENN EN GEPARD.

RICHARDO TORRES KOMPEN OG MITSUBISHI

JENNI MARSH OG JANE SIT, CNN

▲ ▼ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Shanghai Tower – verdens nest høyeste bygning, 632 m høy – med en heis som har tre oppføringer i Guinness rekordbok:

- Verdens raskeste heis
- Verdens høyeste heissjakt
- Verdens raskeste toetasjes heis

Ekspertene hevder at den raskeste heisen som kan bygges med dagens teknologi kan maks klare 24 m/s

Mitsubishi Electric står for designet. Heisen ble tatt i bruk i juli 2016.

CLOSE RACE

Det er ikke bare i Shanghai Tower at det er behov for fart. I den kinesiske byen Guangzhou (tidligere kjent som Canton) har de også et tårn på

rundt 600 meter (CFT-bygningen). Der er det Hitachi som har heisen, og den går også fort. Fra inngangen til 95.etasje går på 45 sekunder. Dermed er den ørlite grann bak rekordheisen i Shanghai.

Inne i stolen står det en hastighetsmåler. Kanskje man ikke ville trodd på det ellers. Heisen er også utstyrt med lufttrykkregulering som hindrer at passasjerene får dotter i øra. For passasjerene er det vanskelig å tro at det går så vanvittig fort.

«Vi ville at det skulle gå fort, men nøyaktig hvor fort var ikke kjent på forhånd», sier David Ho. Han er designsjef i New World Development, som var med å utvikle tårnet i Guangzhou. «Men Shanghai får nok

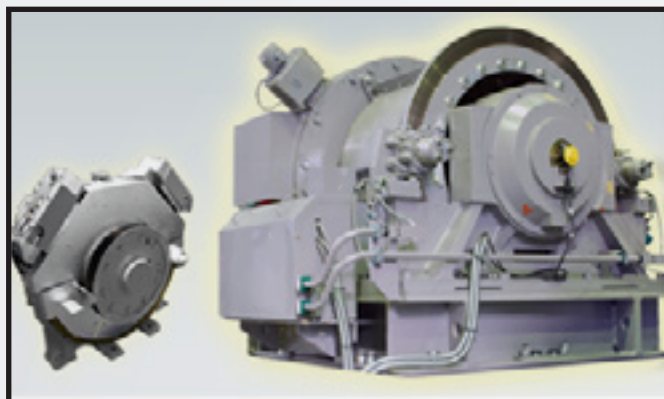
ikke beholde rekorden så lenge», sier han.

(Og sannelig – etter at CNN publiserte artikkelen har Hitachi klart å få heisen i CFT-bygningen opp i 21 m/s og gjør krav på rekorden – redaksjonens kommentar)

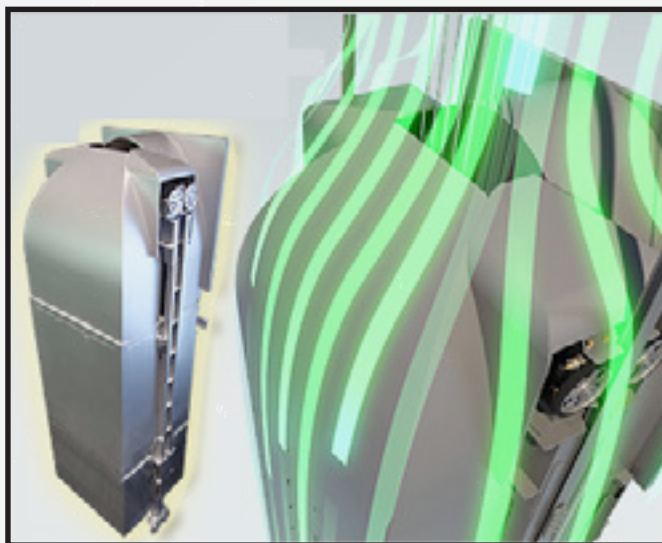
LIFT ME UP

Det er ikke bare Kina som møter utfordringer med å frakte folk opp i høyere og høyere bygninger med økende effektivitet. Jeddah Tower i Saudi Arabia vil bli verdens høyeste bygning når den står ferdig i 2019. Her kreves det naturligvis en eksepsjonelt rask heis.

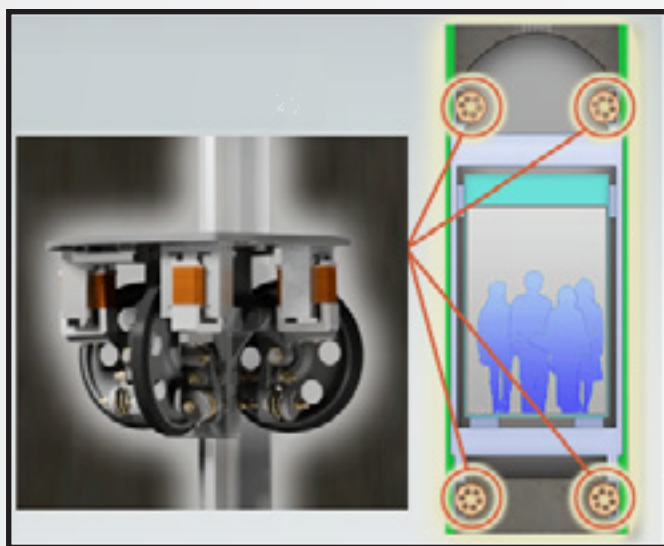
Kone har tatt utfordringen, og vil ta i bruk «ultra-rope»-teknologien som

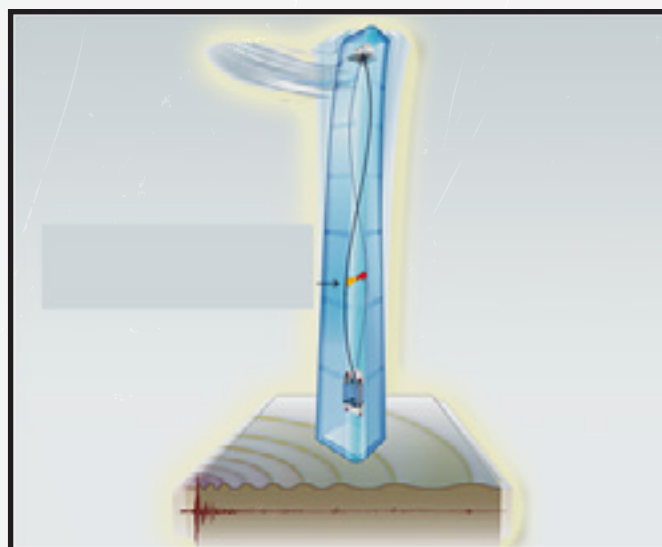
Den nye heismaskinen er 13 ganger raskere enn en vanlig en.

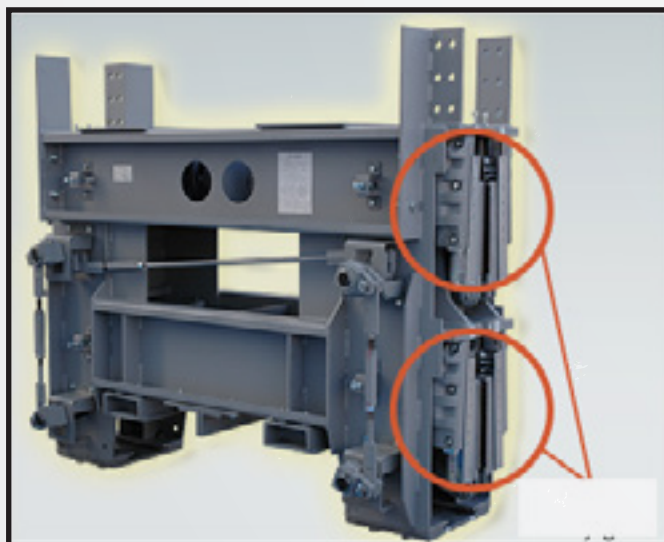
Strømlinjeformet heisstol.

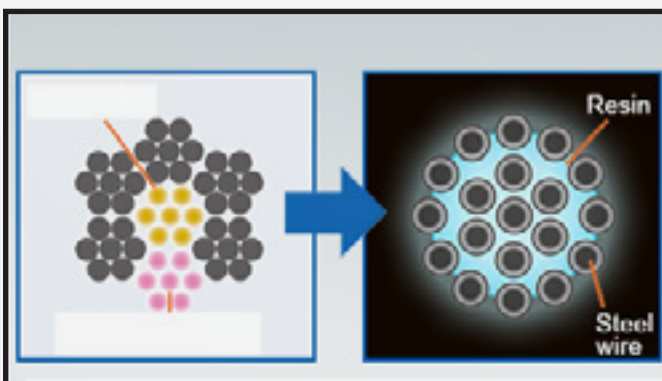
Her forhindres sideveis vibrasjon.

Utfordring med svingning i lang wire.

Tandem-fangapparat.

Stål i harpiks gir sterkere wire.

gjør det mulig med wire mer enn 500 meter. Den veier også en tredjedel av en vanlig wire, og det legger grunnlaget for høy fart. I følge Kone vil heisen klare mer enn 10 m/s og nå toppetasjen i løpet av 52 sekunder.

GRENSEN ER NÅDD

Ifølge Albert So, ekspert på heiser, nærmer vi oss grensen for hvor fort heiser kan gå. «Jeg tror ikke det vil bli

bygd heiser som går raskere enn 24 m/s. Vi kan lett lage raskere heiser, men vi har ingen løsning for lufttrykket. Passasjerene vil få for kort tid til å akklimatisere seg til lufttrykket i toppetasjen. Med mindre hele bygningen blir en trykk-kabin, som i et fly.»

Forkortet og oversatt av
Bjørn Tore Egeberg

Shanghai Tower foto Richardo Torres Kompen

REISEBREV FRA JAPAN

HVA ER SÅ SPESIELT MED JAPAN? JEG LIKER FORSKJELLENE. JAPAN ER UNIKT. REISEN ER LANG, CA TOLV TIMER VIA HELSINKI, MEN ETTER MIN MENING VEL VERDT BRYET.

🇳🇴 ODD JACOBSEN

🇯🇵 ODD JACOBSEN

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Odd Jacobsen (Thyssen) gir oss et innblikk i hvordan det er å reise i Japan.

Jeg klarer aldri å sove på fly, tog eller busser, men prøver å hvile så mye som mulig.

Jeg har besøkt Japan 12 ganger og gleder meg mer og mer hver gang. Det tar tid å forstå Japans mange små egenheter, som hvordan planlegge en reise, hvordan reise med kollektiv transport, hvordan bestille mat og drikke, hvordan spise og drikke sammen, more seg med karaoke, hvordan nyte en vakker hage, hvordan meditere over en kopp te, hvordan finne ro i sjelen i offentlige bad. Jeg er heldig som har en gratis guide med meg hver gang, min kone er Japansk og er primus motor på alle våre reiser i Japan. Jeg følger stort sett hennes planer, som ofte er svært detaljerte.

Jeg ville, selv i dag, ha mange utfordringer om jeg skulle velge å reise alene i Japan, fordi det er vanskelig å finne noen som snakker engelsk, og spesielt i storbyene er alt

så mektig og komplisert at det kan være vanskelig å finne riktig vei ut av en togstasjon. En togstasjon kan godt være på flere etasjer og være i midten av et enormt handlesenter. Nesten alt skrives på japansk og veiene har ofte ikke navn heller, så selv med detaljert kart er det godt mulig å bli desorientert. Det krever grundig studie og planlegging. Paris, Roma, Berlin og London er enkle å reise rundt i, sammenliknet med Tokyo og Osaka.

Det er ikke bare den enorme størrelsen på transportsystemene deres som er annerledes, men også hvordan de oppfører seg når de er i det offentlige rom. De er reserverte men også ekstremt høflige. Det er veldig viktig å være en god nabo, å gjøre seg så liten som mulig for å gi andre plass og være høflig slik at det er behagelig for andre å være i nærheten av deg. Det er ingen japanere som breier seg eller opptar mer seteplass enn absolutt nødvendig. De pleier også å lukke øynene når de reiser kollektivt, for å gi andre og seg selv en følelse av ro. Det er ingen japanere som sniker i køer, og det er klart definert hvor køer starter og ender. Togene stanser nøyaktig på de angitte strekene hvor køene ender og dørene åpnes, det ventes til de som skal gå av er ute, før nye passasjerer går inn. Timet og tilrettelagt som en viss Egon ville sagt.

Jeg er spesielt glad i maten som er tilrettelagt for togturer, Obento som de kaller det der, matboks eller niste som vi kanskje ville kalt det. Obento er en eske med delikat presenterte småretter i varierte utgaver, som blanding av Sushi, Sashimi, dampede

grønnsaker, fisk, røtter, kjøtt, bønner, kylling og mye mer. Det ser elegant ut og smaker fantastisk. Det er en liten opplevelse i seg selv å velge sin Obento og nyte den mens man ser ut på omgivelsene.

Jeg lærte for mange år siden å spise med pinner, og finner det nå like naturlig som å spise med kniv og gaffel. Dette kommer godt med, da maten i Japan nesten alltid blir servert med pinner. De er alltid høflige, behandler oss som kongelige. Jeg ble nesten satt ut første gangene men er nå godt vant med det også.

Maten er ekstremt variert, Sushi er bare en dråpe i havet av alle matrettene de serverer. Det jeg kanskje gleder meg mest til er grillhusene de har, hvor man kan velge mellom alle mulige kjøttstykker, fra tunge til skinke, tykke som biffer eller millimetertynne, marmorerte skiver. Marinader, sauser og tilbehør er også veldig variert. Disse grillhusene har ofte båser, hvert bord sin egen lille kullgrill i midten, så det er nesten som å sitte rundt et lite bål i en liten hytte. Det er vanlig på spisesteder at det er en liten ringeknapp på bordet som tilkaller servitøren.

Japansk natur

Togstasjonen i Kyoto. En togstasjon i Japan kan godt være over flere etasjer, og midt i et kjøpesenter.

Maten overalt vises frem så delikat og fristende at det er uforståelig for meg hvordan de aller fleste er så tilsynelatende sunne og slanke. Jeg legger alltid på meg minst en kilo i uka når jeg er der, selv når jeg trener.

Noe jeg trenger på disse reisene, er steder å roe helt ned. Da pleier vi å gå i tempelhager eller bo på et tradisjonelt hotell med Onsen, varm kilde. Tempelhagene er fulle av skjult tradisjonell symbolikk som kan være fint å drømme seg bort i samtidig som jeg liker å studere hvor dyktige gartnerne er som gjennom mange års planlegging og tålmodighet og hardt arbeid har skapt en perfekt liten verden som tar oss vekk fra stress og mas. Ofte er det bekker eller tjern med Koi-fisker i. Noen av disse hagene har te-hus med vakker utsikt. Her serverer de Macha, en type skummet grønn te som bør nytes med søtsaker ofte laget av bønner eller klebrig ris. Da er det

Det er vanlig å ta et bad før maten serveres. Badet er oftest delt opp slik at menn og kvinner ikke skal kunne se hverandre. Det er gjerne flere små bassenger med forskjellige temperaturer og har ofte en vakker utsikt og eller en vakker hage. Først følte jeg meg ikke helt hjemme i denne settingen, hvor japanske menn så på meg at jeg ikke helt slappet av, men nå vet jeg hvilke rutiner som gjøres, jeg er blitt vant til å ignorere de andre i badet og bare fokusere på å nyte varmen, stillheten, utsikten, håndtverket i bygningen og detaljene i hagen. Jeg faller helt i ro og gleder meg til maten.

Tilbake på rommet setter vi oss på gulvet, på myke stråmatter som lukter grønn te og blir servert maten. Jeg sier ikke middagen, for dette er middag, kveldsmat og dessert fordelt på 30 -40 retter. Det er selvfølgelig mulig å bestille mer, men det klarer ikke jeg. Det ser ut som abstrakt kunst mer enn mat, noe som er laget for å skape et spektakulært maleri. Den eller de som serverer maten bukker som alltid dypt før de forklarer hva som serveres og hvordan det skal nytes, og det trenges for oss fra det ville vesten. Selv våre kongelige ville vært dypt imponert og gledet over et slikt

Vi sier alltid Itadakimas før vi spiser, takker for den gode maten vi skal spise og Gochiso samadeshta, takk for den gode maten vi har spist når vi er forsynte.

Japansk matpakke på reisen

måltid. Vi sier alltid Itadakimas før vi spiser, takker for den gode maten vi skal spise og Gochiso samadeshta, takk for den gode maten vi har spist når vi er forsynte. Vi blir stappmette.

Utelivet er som de fleste steder, men det er en kultur de har som enda ikke helt har landet på samme måte hos oss, nemlig Karaoke. Der er det gjerne hele høyhus som er bygget for Karaoke, med mange små og store lydtette rom, med eller uten scene, hvor familie, venner eller firmaer kan

leie pr time og synge. Dette er noe de er vokst opp med fra barndommen, så det er ikke snakk om prestasjonsangst for dem. For meg var det kjempeskummelt første gangene, for jeg kan jo ikke synge! Nå er det bare moro, selv om jeg ikke kan synge. Det er nok i disse rommene japanere kan stresse ned og ikke prøve å være perfekte hele tiden, men bare ha det moro i godt selskap.

Jeg kan ikke skildre godt nok hvordan det er å reise i Japan, det er nok

en opplevelse som virker forskjellig fra person til person, og jeg vil ikke si at alle burde besøke Japan. Det jeg vil avslutte med å si er at alle burde reise og oppleve andre deler av verden og seg selv.

Her får man oppleve hvordan den første tiden på Bonaire var da Christofer Columbus armada steg i land på øya i 1499.

EN SYDHAVSØY UTEN EN ENESTE HEIS

TOR SUNDBY

TOR SUNDBY

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Må innrømme at som tillitsvalg både i fagforening og forbund, har jeg vært heldig å få sett meg rundt om i verden og besøkt de fleste av de største heiskonsernene. Da er det ikke å unngå at jeg har fått en stor dose med faglig heisstoff som jeg har prøvd å videreformidle gjennom Heismontøren. Det har vært et viktig prinsipp at faglige reiser skal ha et faglig innhold, og videreformidles.

Men at jeg som pensjonist skulle havne på en Robison Crusoe øy i Det Karibiske Hav som heter Bonaire, det var ikke i fantasien en gang. Men sånn går det når to fagforeningspensionister, over en «pikka liten en» eller tre, bestemte seg å reise for å ta den lange flyturen til den Nederlandske øyen for å besøke sønnen til kameraten. Dagen «derpå» var billettene bestilt.

Etter en lang flytur og ondt i ræven, ankom vi til en enkel flyplass på Bonaire hvor vi passasjerer i lang rekke måtte gå fra flyet til ankomsthallen i 30 graders fuktig varme. Da var det lite hyggelig at kofferten min

Tor Sundby (over) er pensjonert heismontør og mangeårig tillitsvalgt fra Bergen. Han kan anbefale denne karibiske øya for alle som liker dykking.

satt fast i Amsterdam. Dermed var det ut og kjøpe sommerklær som var mer tilpasset klimaet på Bonaire enn en kjølig sommer i Norge. Reiseforsikringen dekker nok det beskjedne innkjøpet, men ikke ølet som erstattet væsketapet som sommerklærne fra Norge medførte. På Bonaire er forresten halvliter på restaurant bannlyst, kun små flasker fordi ølet blir så fort varmt. Det skal vi være glade for da tenker jeg ikke på ølet, men på Golfstrømmen som «lages»

i disse strøkene. Golfstrømmen har en dobbel funksjon fordi den både reduserer varmen i disse strøkene, samtidig som den avgir varme til oss nordboere.

De andre øyene i området er nok mer turistvennlige med fornøylesparke og strandområder lett tilgjengelige, men da kan en like godt reise til badestrendene syd i Europa.

Men vil en oppleve en «ekte Sydhavsøy» for å dykke og gå i bushen,

bør en reise til Bonaire. Her er det bare å stoppe bilen hvor som helst langs kystveiene, på med dykkerutstyret og ut i dypet. For sånne som meg er det greit å snorkle på overflaten noen meter fra land for å oppleve koraller og et fargerikt fiskeliv.

Øyen, som altså er en del av Nederland, har vært flink å verne om det naturlige på øyen, med en egen nasjonalpark hvor en må en vise pass og betale for å få adgang.

Her får en oppleve hvordan den første tiden på Bonaire var da Christofer Columbus armada steg i land på øyen i 1499. Korallrev beskyttet øyene mot havet, kaktusplante, havskillpadder, en haug med esler og ikke minst øgler som Iguaner. Selv forsøkte jeg meg på Iguana suppe som faktisk var spiselig, ser en bort fra det gummiaktige egget; der gikk grensen for hva jeg fikk i meg.

Da Hollenderne gikk i land på Bonaire fant de ikke gull eller annet av verdi, så de tok de innfødte som slaver

og ble transportert til andre steder hollenderne trengte billig arbeidskraft. Men da en startet utvinning av salt trengte de arbeidskraft, dermed måtte de frakte slaver tilbake til Bonaire.

Saltproduksjonen er stor og enkel ved at havvann blir ført inn i grunne laguner hvor solen fordamper vannet, og saltet blir liggende igjen. Øyen har heller ingen elver som renner ut i havet, og sammen med død korallstein på stranden gjør dette vannet rundt øyen utrolig krystallklart.

Øyens nasjonalfugl er Flamingo, som trives i ferskvann som blir saltholdig når vannet ikke skiftes ut og solen steiker. Maten er røde reker, derfor den rosa fargen.

Ellers likte jeg ikke å ha firfirsler og øgler rundt beina mine, for det virket som om de visste at jeg hadde spist fetteren deres i suppen dagen før.

Øyen har hoteller med høy standard, det er handlegater og cruiseskip på besøk. Der er ikke trafikklys, men

rundkjøringer og stor biltrafikk på elendige veier; et par politibil og en Taxi var der også. Men heiser var der som sagt ikke, problemet var nok at det ikke var helt enkelt å få dem reparert, for heismontører var der heller ikke.

Til medlemmer i foreningen som er dykkere, kan jeg på det sterkeste anbefale Bonaire som dykkerferie. Som sagt kan en finne en strand å dykke fra hvor som helst fra øyen, men bør holde seg unna de mer værutsatte steder hvor det er mye hai. Der er det bedre å fiske etter tunfisk fra båt.

Men turen er uforglemmelig. Det største problemet ble som vanlig når en kommer fra land utenfor Schengen og en må gjennom både sikkerhetskontroll og passkontroll, så beregne god tid til neste fly hjem. Da er det en fordel med rette kortet som gir adgang til Louchen med mye god drikke og god mat – og ikke minst prioritert gjennom pass- og sikkerhetskontroll.

På denne eksotiske øya var det ingen heis, men laguner, korallrev, hai, flamingoer, øgler og masse annet spennende som man i hvertfall ikke ser i Bergen.

ARBEIDSMILJØ LOVEN

STIAN LYSBERG SOLUM

TOR-ERIK LUNDBERG

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

En streng Arbeidsmiljølov er avgjørende for å verne arbeidstakere og for å sikre et trygt og godt arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøloven gjelder for alle virksomheter som har ansatte, og fastsetter en minstandard for alle arbeidsforhold med unntak av lønn.

Loven skal sikre et godt arbeidsmiljø, trygge og rettferdige ansettelsesforhold, likebehandling, et inkluderte arbeidsliv og de ansattes rett til å påvirke egen arbeidsplass.

Enkelte grupper som sjøfart, fangst, fiske og militær luftfart er unntatt fra lovens virkeområde. Disse har imidlertid andre særlover som sier mye av det samme som arbeidsmiljøloven. Statens tjenestemenn har Tjenestemannsloven som gjelder for statens tjenestemenn og utfyller Arbeidsmiljøloven.

FORSVAR ARBEIDSMILJØLOVEN

Arbeidsmiljøloven har ikke kommet av seg selv, men er et resultat av en lang kamp hvor fagbevegelsen har vunnet frem. Men disse opparbeidede rettighetene kan fjernes med et pennestrøk fordi noen politikere mener den er «gammeldags» eller at den må tilpasses EUs direktiver som vikarbyrådirektivet.

I 2015 svekket den blå-blå regjeringen loven med nye endringer som blant annet åpnet for at arbeidsgiverne kan ansette midlertidige i inntil 12 måneder uten begrunnelse, arbeidstidsordninger ble endret og opphevelse av fagforeningers adgang til å gå til søksmål mot arbeidsgivere ved mistanke om innleie av arbeidskraft utover lovens grenser.

HVA BLIR DEN NESTE SVEKKELSEN AV ARBEIDSMILJØLOVEN?

BRUK STEMMERETTEN OG STEM PÅ PARTIER SOM ØNSKER Å STYRKE LOVEN!

Forsvar Arbeidsmiljøloven! Fra den politiske streiken i 2015 da den blå-blå regjeringen hadde varslet endringer i Arbeidsmiljøloven. LO, Unio og YS gjennomførte sammen en politisk streik foran Stortinget.

HISTORIE

1892 Fabrikktilsynsloven

Stortinget vedtok Fabrikktilsynsloven. Loven rettet seg mot den fremvoksende industrien og skulle forebygge ulykker og helsefare, med særlig vekt på barn under 12 år og kvinner.

1915 Normalarbeidsdag

Innføring av 10 timers arbeidsdag og 54 timers arbeidsuke.

1919 Kortere normalarbeidsdag

Innføring av 8 timers arbeidsdag og 48 timers arbeidsuke.

1936 Arbeidervernloven

Stortinget vedtok Arbeidervernloven, den første gjennomarbeidede teksten for vern av arbeidstakere. Med blant annet vern mot usakelig oppsigelse og rett til ferie.

1956 Revidert Arbeidervernlov

Med revideringen kom det bl.a. organiserte vernearbeidet (verneombud) og oppsigelsesvern for sykemeldte.

1977 Arbeidsmiljøloven

Det som var nytt nå var at arbeid skulle være helsefremmende og at man lovfestet formålet om et godt psykososialt arbeidsmiljø.

2000 Loven åpner for innleie

Frem til 2000 var bemanningsselskaper og vikarbyråer forbudt i Norge med noen unntak. Med en lovendring ble dette nå lov.

2005 Forsøk på svekkelse av loven

Bondevik regjeringens forslag om bl.a. økt bruk av midlertidige ansettelser og mer pålagt overtid ble stoppet da den rødgrønne regjeringen kom i posisjon.

2015 Loven svekkes

Den blå-blå regjeringen åpner for midlertidig ansettelser, endrer lov om arbeidstid og fjerner kollektiv søksmålsrett.

Kilde: Manifest, "Styrk Arbeidsmiljøloven"

HEIS FÅR ENDA BEDRE TARIFFDEKNING

DET HAR BLITT MANGE ORGANISERTE PÅ ORONA.
DE NYE MEDLEMMENE ER KLAR FOR EN KAMP FOR TARIFFAVTALE.

KRAV OM TARIFFAVTALE BLE SENDT BEDRIFTEN 17.AUGUST.
REDAKSJONEN ANBEFALER BEDRIFTSLEDELSEN Å ARBEIDE FOR GODT
SAMARBEID MED DE ANSATTE, VED Å INNGÅ TARIFFAVTALE.

FØLG UTVIKLINGEN PÅ HEIS.NO

AP LOVER TJENESTEPEN- SJON FRA FØRSTE KRONE

LO-forbundene i privat sektor krever lovendringer for å få bukt med skjevheter i tjenstepensjonsordningene. Arbeiderpartiet lover å ordne opp dersom de kommer i regjering.

AFRIKAS HØYESTE BYGG

I mai la president Uhuru Kenyatta ned grunnsteinen for det som skal bli Afrikas høyeste bygg. To tårn der det høyeste vil bli på 300 meter, 24 meter lavere enn Eiffeltårnet.

HMF PÅ FACEBOOK

Foreninga har opprettet en egen side på Facebook som er åpen for alle slik at vi kan nå ut til enda flere. Vi oppfordrer alle til å like og dele denne siden med sine venner.

<https://www.facebook.com/HMFagforeninga/>

NYTT FRA ARBEIDS- TILSYNETS SYKDOMS- OG SKADEREGISTER

I 2016 mottok Arbeidstilsynet 2345 meldinger fra leger om arbeidsrelatert sykdom. Støyskader er fortsatt

den diagnosen som blir meldt mest (49 %), og håndverkere er yrkesgruppen med flest meldinger (40 %)

STRØMGJENNOMGANG KAN GI NERVESKADE

I Svensk Elsikkerhet sin årsrapport for elulykker i 2016, kommer det frem at svenske Elsikkerhetsverket mener elulykker kan gi senskader som brannskader, hjertepåvirkning eller smerter fra muskler og ledd. Kunnskap om at strøm kan gi senskader tror de er grunnen til at flere nå varsler, skriver Elsakerhetsverket på sine hjemmesider.

FRA SJAKTA

JOHNNY LEO JOHANSEN

JOHNNY LEO JOHANSEN

Navn: Christian Knudsen

Bosted: Drøbak

Alder: 30 år

Firma: Schindler Oslo

Stilling: Heismontør

Hva fikk deg til å begynne med heis?

Var litt skolelei og valgte elektro og en mer praktisk utdanning. Sverre Wollbraaten i Schindler bodde i nærheten og jeg var kompis med sønnen hans. Han tipsa meg om dette.

Hva liker du med faget?

At det er godt betalt, variert arbeidsdag og fleksibelt.

Hva tenker du om faget i fremtiden?

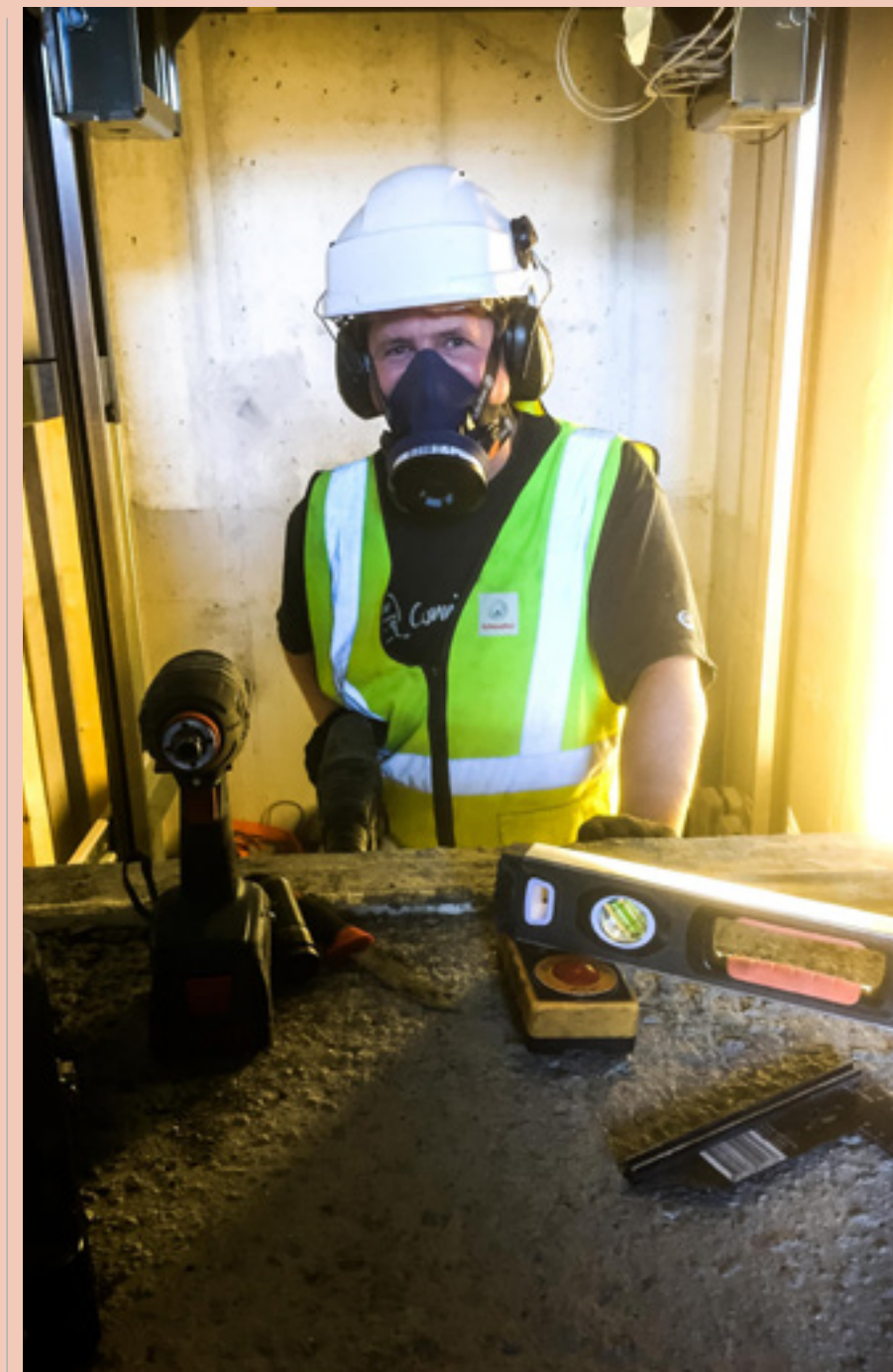
Er skremmende å se hvordan faget kan bli overtatt ved innleie og kontraktørvirksomhet. Er bekymret over at styringen ved konsernene blir tatt mer ut av landet og at dermed virksomhetene blir styrt mindre i Norge.

Hva driver du med når du ikke skrur heis?

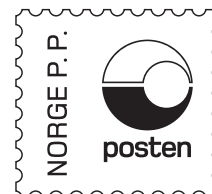
Liker sol og varme og reiser gjerne til varmere strøk. Er opptatt av krig og fred og religion og sånt ;) Liker å lese om slikt og vitenskap. Følger med på kampsport og driver med spill.

Hva har du jobbet med i det siste?

Har jobbet med fem års kontroller med spesielt fokus på hastighetsbegrensere, fangapperat og bremses. (Schindlers utvidet kontroll av bl.a. fang, red. anm.)

Ikke Dart Vader, men... Christian er for tiden i Rygge og jobber for Østfoldavdelingen og tester ut maske mot sin muligens støvallergi

Verv i Heismontørenes Fagforening per 21.08.17

VERV	PERIODE	NAVN	TLF	E-POST
Leder	16 - 18	Markus Hansen	469 13 040	leder@heis.no
Nestleder	17 - 18	Rune Larsen	951 91 555	rune.larsen@heis.no
Nestleder	17 - 18	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Sekretær	16 - 18	David Coron-Andersen	480 06 131	davidcoron@msn.com
Kasserer	17 - 18	Frank Sig Hansen	932 05 222	kasserer@heis.no
Studieleder	16 - 18	Per Arne J. Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
1. Styremedlem	17 - 18	Hans Petter Sandaas	(perm)	
2. Styremedlem	16 - 18	Stian Pedersen	959 08 344	stian.pedersen@otisklubben.no
3. Styremedlem	16 - 18	Kim Roger Simble	415 75 576	kim.simble@hotmail.com
4. Styremedlem	16 - 18	Tomas Kaumer	926 43 965	jo-rudsh@online.no
5. Styremedlem	16 - 18	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
6. Styremedlem	16 - 18	Håvard Hanslien	951 91 592	havard.hanslien@gmail.com
Lærlingrep.	16 - 18	Kasper Westby	476 44 064	
1. Distriktsrep.	16 - 18	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
2. Distriktsrep.	16 - 18	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
3. Distriktsrep.	16 - 18	Trond Stokkan	970 12 354	trondstokkan@gmail.com
4. Distriktsrep.	16 - 18	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Andre oppgaver				
Akkordkontrollør	17 - 18	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
HMS-ansvarlig	16 - 18	Morten Sandaas	930 51 340	pemsand@online.no
Lærlingansvarlig	16 - 18	Even Thorstad	951 91 570	even_thorstad@hotmail.com
Redaktør	16 - 18	Tor Erik Lundberg	951 91 560	redaksjonen@heis.no
Kontrollkomitè	16 - 18	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Kontrollkomitè	17 - 18	Roar Enerly	916 34 682	renerly@online.no
Sekretær	–	Bjørn Tore Egeberg		bjorn.tore@heis.no
Landsstyrrerepresentant (vara)		Terje Skog	908 77 069	terje@elogitoa.no
Avdelinger				
Bergen	17 - 19	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Drammen	17 - 19	Lars Selebø	995 30 820	Larzy88@gmail.com
Hedmark/Oppland	13 - 15	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Agder	11 - 13	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	14 - 16	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Tromsø	14 - 16	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Nordland	17 - 19	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Stavanger	13 - 15	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
Trondheim	15 - 17	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
Vestfold/Telemark	14 - 16	Sondre Tjønneng	913 97 756	sondre.tjonng@kone.com
Østfold	15 - 17	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Euroheis	Oslo	Tommy Svendsen	913 93 497	tommy.svendsen@euroheis.no
Kone	Norge	Per Arne Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Reber Schindler	Hovedtill.	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Reber Schindler	Oslo	Håvard Hanslien	951 91 592	havard.hanslien@gmail.com
Stahl	Oslo	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
Stahl	Bergen	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Thyssen	Hovedtill.	Geir Jacobsen (fung)	959 86 220	
Thyssen Bergen	Bergen	Kim Thomassen	959 86 266	kftthomassen@gmail.com
Ing Stein Knutsen	Bergen	Arild Lyngøy	974 29 130	arild_lyngoy@hotmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis1/ Orona	Tromsø	Aleksander Fjelde	900 52 178	
Orona	Kolbotn	Kristoffer Syversen	940 52 678	
Uniheis	Oslo	Patrick Simonsen	982 30 875	patrick@uniheis.no
Avdeling	Adresse	Telefaks	E-post	
Oslo	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo	22 17 45 53	foreninga@heis.no	
Bergen	Kalfarv. 71, 5018 Bergen		bergen@heis.no	
Stavanger	Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger		VegardOlimstad@hotmail.com	